

VERBONDEN IN KWETSBAARHEID

Colofon

Titel Bachelor Thesis

Verbonden in kwetsbaarheid

Opleiding

Hbo-Theologie

Christelijke Hogeschool Ede (CHE)

Auteur en studentnummer

Dorethé Segers

160661

In opdracht van

Ernst van Velzen

Bijbelhuis

Lange Dijkstraat 50

2060 Antwerpen

Organisaties

Christelijke Hogeschool Ede

Bijbelhuis

Begeleider CHE

Bert Roor

aroor@che.nl

Beoordelaar CHE

Sabine van der Heijden

smevdheijden@che.nl

Jan van der Plas

jvdplas@che.nl

Looptijd onderzoek

Februari 2020 – Juni 2020

Plaats en datum

Ede, Juni 2020

Aantal woorden

17.274

Copyright © 2020 Dorethé Segers

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd in welke vorm dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de opdrachtgever van het Bijbelhuis

Samenvatting

Aanleiding

Vanuit het Bijbelhuis is er veel contact met moslims en christenen uit het Midden-Oosten. Vrijwilligers willen Jezus delen met de mensen die ze ontmoeten maar de 'know how' is vaak beperkt. De vraag hoe je, je leven kunt delen met moslims is de aanleiding voor dit onderzoek.

Probleemstelling

Het verlangen om daadwerkelijk het leven te delen is bij de vrijwilligers aanwezig. Echter worden de vrijwilligers hierbij onvoldoende toegerust. Daarnaast is er niet helder wat er van de vrijwilligers verwacht wordt.

Doelstelling

Eind juni 2020 wordt er een advies gegeven aan het Bijbelhuis. Vanuit de analyse van literatuurstudie en de diepte-interviews zal er een advies opgesteld worden. Dit advies zal gefocust zijn op de theologische visie van 'het leven delen', de Vlaamse context en het vrijwilligersbeleid.

Vraagstelling

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt: *“Op welke manier kan het Bijbelhuis haar medewerkers en vrijwilligers toerusten om hun leven als christen te delen met moslim jongeren in de leeftijd van 10-18 jaar?”*

Methode

Er is gekozen voor een beschrijvend kwalitatief onderzoek dat is gericht op het adviseren van het Bijbelhuis om vrijwilligers en eventuele toekomstige medewerkers goed toe te rusten. De dataverzameling bestaat uit een literatuur- en een praktijkonderzoek. In het literatuuronderzoek is vooral gekeken naar hoe God Zijn leven met ons deelt en wat dit voor ons betekent wanneer wij ons leven delen. Tevens is er gekeken naar de context van de Vlaming en de moslimjongeren. Vervolgens is er geanalyseerd en geconcludeerd wat de gevolgen daarvan zijn voor het Bijbelhuis en haar vrijwilligers. In het praktijkonderzoek is vooral gefocust op de ervaringen van vrijwilligers, medewerkers en mensen uit het werkveld.

Resultaten

In het theoretisch kader en het resultatenhoofdstuk staat beschreven wat het betekent om je leven te delen. Hierbij moeten we terug keren tot de kern, God die zijn leven met ons deelt. Het leven delen heeft te maken met welke houding je hebt ten opzichte van de ander.

Vrijwilligers hebben behoefte aan visie, duidelijkheid en erkenning. Voor Vlaamse vrijwilligers kunnen er drempels zijn om hun leven te delen. Dit heeft te maken met de culturele waarden rondom machtsafstand, onzekerheidsvermijding en individualisme.

Conclusie

- Om het leven te delen, moet een vrijwilliger zijn identiteit vinden in Christus. Hier komt ook een grondhouding uit voort. In navolging van Hem wil hij de ander ontmoeten.
- Door ruimte te geven aan ervaring en ontwikkeling kun je de drempel verlagen voor Vlamingen om hun leven te delen.
- Toerusting voor vrijwilligers is belangrijk op het gebied van houding, kennis en vaardigheden.

Aanbevelingen

- Zorg voor toerusting en duidelijkheid voor de vrijwilligers. Hiervoor moet een concreet vrijwilligersbeleid opgesteld worden.
- Werk samen met andere organisaties om jongeren een leerervaring te bieden en hen te begeleiden wanneer zij hun leven delen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING.....	3
HOOFDSTUK 1 - INLEIDING EN METHODOLOGIE.....	6
1.1 INLEIDING	6
1.2 CONTEXT PRAKTIJKPLEK	6
1.2.1 <i>Huidige situatie van het Bijbelhuis</i>	6
1.3 AANLEIDING.....	6
1.4 PROBLEEMSTELLING.....	7
1.5 VRAAGSTELLING.....	7
1.5.1 <i>Hoofdvraag</i>	7
1.6 DOELSTELLING	7
1.6.1 <i>Doelstelling</i>	7
1.6.2 <i>Doelgroep en resultaat</i>	7
1.7 VERANTWOORDING ONDERZOEKSMETHODEN	8
1.7.1 <i>Operationalisatie</i>	8
1.7.2 <i>Analyse</i>	9
1.7.3 <i>Betrouwbaarheid</i>	10
1.8 LEESWIJZER.....	10
HOOFDSTUK 2 - THEORETISCH KADER	11
2.1 HEILZAME PRESENTIE	11
2.2 EEN WEERSPIEGELING VAN GODS HEILZAME PRESENTIE	12
2.3 DISCIPELSCHAP	14
2.4 DE CONTEXT VAN EEN VLAMING	14
2.4.1 <i>Machtsafstand</i>	16
2.4.2 <i>Individualisme</i>	17
2.4.3 <i>Onzekerheidsvermijding</i>	18
2.5 DE CONTEXT VAN DE VLAAMSE MOSLIMJONGEREN	19
2.5.1 <i>Moslimjongeren in een multiculturele stad</i>	20
2.5.2 <i>Identiteit van de moslimjongeren</i>	20
2.6 VRIJWILLIGERS TOERUSTEN	21
HOOFDSTUK 3- RESULTATEN INTERVIEWS	22
3.1 INLEIDING	22
3.1.1 <i>Onderzoeksverloop</i>	22
3.2 HOUDING	22
3.3 VERBINDING.....	23
3.4 BELEID	23
3.4.1 <i>Visie</i>	24
3.4.2 <i>Evaluatie/ leren</i>	25
3.4.3 <i>Samen</i>	25
3.4.4 <i>Motivatie</i>	25
3.5 KENNIS.....	25
3.6 CULTUUR.....	26
3.7 BEKENDHEID	26
3.8 SAMENVATTING.....	27
HOOFDSTUK 4 - CONCLUSIE EN DISCUSSIE	28
4.1 INLEIDING	28
4.1.1 <i>HERHALING PROBLEEMSTELLING</i>	28
4.2 BEANTWOORDING DEELVRAAG 1	28
4.3 BEANTWOORDING DEELVRAAG 2	28
4.4 BEANTWOORDING DEELVRAAG 3	29
4.5 BEANTWOORDING DEELVRAAG 4	30

4.5.1 Een goede grondhouding is alles veranderend.....	30
4.5.2 Benodigde kennis	31
4.5.3 Benodigde vaardigheden	31
4.6 BEANTWOORDING HOOFDVRAAG	31
4.7 DISCUSSIE.....	32
HOOFDSTUK 5 - AANBEVELINGEN	33
5.1 AANBEVELINGEN	33
5.2 AANBEVELINGEN VERVOLGONDERZOEK	33
5.3 EINDPRODUCT EN INNOVATIE	33
5.3.1 Handvaten voor het vrijwilligersbeleid:	33
5.3.2 Handvaten voor de vrijwilliger	34
5.3.3 Handvaten voor de toerustingsdag:	35
LITERATUURLIJST.....	36
BIJLAGEN	38
BIJLAGE 1 - TOPIC LIST	38
BIJLAGE 2 – LABELS EN KERN LABELS.....	39
BIJLAGE 3 – CODEERSHEMA	40
BIJLAGE 5 – NIEUWSBRIEF.....	51
BIJLAGE 6 – POPULARISATIE BLOG	52

Hoofdstuk 1 - Inleiding en methodologie

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de context van het onderzoek geschetst. Hierbij zal de achtergrond en opbouw worden weergegeven. De aanleiding, probleemstelling, vraagstelling, doelstelling en methode zullen worden behandeld.

1.2 Context praktijkplek

Het Bijbelhuis is een missionair huis in Antwerpen-Noord. De wijk wordt ook wel gekend als de wijk '2060', dit is het postcodegebied waarin het Bijbelhuis zich bevindt. In 1972 startte Dini van Os met het werk onder kinderen. Vanuit de gereformeerde gemeente werd zij gezonden om Vlaamse kinderen te bereiken. Al snel werd duidelijk dat ze geen Vlaamse kinderen bereikte, maar kinderen van arbeidsmigranten. Deze kinderclubs vormde het begin van het Bijbelhuis. Nu is het al meer dan 45 jaar werkzaam in de wijk 2060. Door de jaren heen is de wijk veel veranderd. Maar nog steeds wonen hier met name mensen afkomstig uit het Midden-Oosten of Afrika. Om deze reden heeft het Bijbelhuis vooral contact met moslims, maar daarnaast ook met enkele christen met een achtergrond uit het Midden-Oosten.

Het Bijbelhuis werkt echt in en voor de wijk. Organiseert activiteiten (voor jong en oud), organiseert Bijbelstudies, ondersteunt de Arabische Protestantse Kerk (die voortgekomen is uit het Bijbelhuis), tevens leggen de medewerkers van het Bijbelhuis huisbezoeken af. Veel van dit werk is relationeel. Daarin volgen ze de opdracht om oog te hebben voor hun naasten. Hiermee willen ze hun leven en daarmee ook Christus, delen met de buurt.

1.2.1 Huidige situatie van het Bijbelhuis

Tot 2016 was het Bijbelhuis onderdeel van de Gereformeerde Zendingsbond (GZB). Zij hebben besloten om zichzelf los te maken van het Bijbelhuis. Dit heeft ervoor gezorgd dat er enkele ontwikkelingen in gang gezet zijn. Tot in 2019 heeft het Bijbelhuis nog financiële ondersteuning ontvangen van de GZB, nu dit is stopgezet is het Bijbelhuis aan de slag gegaan met haar eigen fondswervingsplan. Ook is er een nieuw strategisch plan opgesteld voor de periode 2019-2024. Deze veranderingen hebben veel tijd gekost en waren de verantwoordelijkheid van het team: de jeugdwerker, vrouwenwerker en coördinator. Dit had tot gevolg dat er minder tijd en ruimte was voor de reguliere activiteiten en contacten. Het laatste half jaar is er steeds meer ruimte en aandacht gekomen voor het dagelijkse werk en de doelgroep.

1.3 Aanleiding

Tijdens een bruggersbouwers avond (avonden die het Bijbelhuis organiseert om een brug te slaan met de context waarmee ze werken en christenen in Vlaanderen) was het thema spreken over Jezus met moslims. Hier werd duidelijk dat men wel een relatie met een moslim aan wil gaan, maar dat de kennis soms nog ontbreekt. Een vraag die hierbij meespeelde was: Hoe je nu echt met moslims tot de kern kunt komen wanneer het om het evangelie gaat? Naast het 'gewone' werk van het Bijbelhuis onder de doelgroep, staat er ook in het strategisch plan vermeld dat ze met de kennis die ze op hebben gedaan in de afgelopen jaren de (Vlaamse) kerk willen dienen.

Als we verder in de toekomst kijken, hopen we ook de Kerk te mogen dienen met onze ervaring en know-how. Ook vanuit dat perspectief is het nodig dat er contacten zijn met verschillende gemeentes en organisaties, dat we tonen waar we mee bezig zijn en dat we daarover ook bevraagd worden. (Bijbelhuis, 2019, p.26)

Om deze reden past dit onderzoek in de ontwikkeling van het Bijbelhuis. Een onderzoek over hoe het Bijbelhuis de Vlaamse kerk kan toerusten, was niet concreet genoeg. Daarom is er gekozen om allereerst het onderzoek te richten op de medewerkers en de vrijwilligers. Ook voor hen staat er nog niets op papier.

Om hen concreet te kunnen toerusten is dit wel nodig. Met de resultaten en de conclusies uit dit onderzoek zou in het vervolg de stap gemaakt kunnen worden naar het toerusten van Vlaamse kerken/christenen.

Wanneer het in dit onderzoek gaat over de Vlaamse kerk is het goed om concreet te duiden wat hiermee bedoeld wordt. Vanuit het Bijbelhuis is er contact met veel christenen en christelijke organisaties in Vlaanderen. Het Bijbelhuis is als organisatie aangesloten bij de Verenigde Protestantse Kerk België (VPKB), maar heeft vanwege de voorgeschiedenis een eigenstandige positie. Er is voornamelijk contact met Protestants/Evangelische kerken in Vlaanderen. De rol en positie is niet ingekleurd en uitgelijnd. Het Bijbelhuis vervult een onafhankelijke rol en is soms intermediair. Zo is er een soort gelijke katholieke organisatie die zich ook inzet voor (moslim)jongeren. Hier is in het verleden met name mee samen gewerkt en dit zal in de toekomst ook gebeuren. Dit onderzoek wordt geschreven met het oog op Vlaamse Protestantse en Evangelische kerken.

1.4 Probleemstelling

Momenteel is er het verlangen bij het Bijbelhuis en haar vrijwilligers om het leven te delen, maar er is nog geen toerusting voor vrijwilligers en medewerkers die hierbij aansluit. Er is nog geen duidelijk vrijwilligersbeleid. Dit betekent dat er ook niet helder is wat er precies van vrijwilligers verwacht wordt.

1.5 Vraagstelling

1.5.1 Hoofdvraag

Op welke manier kan het Bijbelhuis haar medewerkers en vrijwilligers toerusten om hun leven als christen te delen met moslim jongeren in de leeftijd van 10-18 jaar?

1.5.2 Deelvragen

De hoofdvraag valt uiteen in:

- Wat leren we van actuele en gezaghebbende publicaties in de christelijke theologie over het leven delen met mensen met een andere religieuze en culturele achtergrond?
- Wat is eigen aan de cultuur van de Vlaming en welke gevolgen heeft dit wanneer een Vlaming zijn leven wil delen met moslimjongeren?
- Wat gebeurt er als Vlaamse christenen en moslimjongeren elkaar ontmoeten?
- Wat hebben Vlaamse christenen nodig om het leven te leren delen met moslimjongeren?
 - o Hoe willen ze toegerust worden?

1.6 Doelstelling

1.6.1 Doelstelling

Eind juni 2020 wordt er een advies gegeven aan het Bijbelhuis. Vanuit de literatuuranalyse en de diepte-interviews zal er een advies opgesteld worden. Dit advies zal gefocust zijn op de theologische visie van 'het leven delen', de Vlaamse context en het vrijwilligersbeleid.

1.6.2 Doelgroep en resultaat

Het beoogde eindproduct, een advies voor het vrijwilligersbeleid en een opzet voor een toerustingsdag voor vrijwilligers, is vooral gericht aan het team van het Bijbelhuis. In de nieuwsbrief van het Bijbelhuis zal een stuk geschreven worden over de uitkomsten van het onderzoek, daarnaast zal er een handreiking geschreven worden die de verbinding tussen Vlamingen en moslimjongeren kan helpen. Hierbij zal vooral gefocust worden op een grondhouding en hoe God heilzaam present is.

1.7 Verantwoording onderzoeksmethoden

Dit onderzoek is vormgegeven aan de hand van een open onderzoeksvraag. Hierbij is het stappenplan van Kempen en Keizer gebruikt. Dit tien-stappenplan is onder te verdelen in drie fases:

- Oriëntatie
 - o Externe oriëntatie
 - o Intakegesprek
 - o Oriënterende interviews
 - o Analyse
 - o Terugkoppeling
- Onderzoeks- en oplossingsfase
 - o Werkplanning
 - o Diepteonderzoek
 - o Oplossingsplan
- Invoeringsfase
 - o Invoering
 - o Afronding en afstuderen

In de oriëntatiefase is allereerst georiënteerd op verschillende onderwerpen. Hierbij is gekeken waar het Bijbelhuis baat bij zou hebben. Met het opstellen van het plan van aanpak is er een concrete vraag naar voren gekomen. In deze fase is veel teruggekoppeld met de stagebegeleider en zijn er oriënterende gesprekken gevoerd met mensen uit het werkveld.

In de onderzoeks- en oplossingsfase is vervolgens aandacht besteed aan het verzamelen van de gegevens en het analyseren van deze gegevens. Door middel van literatuurstudie, zijn de topics voor de interviews opgesteld. Voor de interviews is er gekozen voor half-gestructureerde diepte-interviews (Verhoeven, 2018, pp.147-150). Aan de hand van deze gegevens kon de opgedane theorie en informatie geanalyseerd worden. Hieruit zijn de conclusies getrokken en daarmee de antwoorden op de hoofd- en deelvragen geformuleerd.

Vanuit deze conclusies is er gewerkt aan een oplossingsplan. Hierbij zijn concrete aanbevelingen opgesteld voor het Bijbelhuis en haar vrijwilligers.

In de laatste fase is er gewerkt aan mogelijke invoering en afronding. Voor de implementatie van de aanbevelingen zijn er handvaten voor innovatie opgesteld. Hier kan het Bijbelhuis mee aan de slag. Deze innovaties zijn meerdere keren besproken, met andere woorden is er draagvlak voor de aanbevelingen gecreëerd.

1.7.1 Operationalisatie

Deelvraag 1: Wat leren we van actuele en gezaghebbende publicaties in de christelijke theologie over het leven delen met mensen die een andere religieuze en culturele achtergrond hebben?

Zoals al geschreven is in het plan van aanpak zal er in deze vraag vooral gekeken worden naar de literatuur. Bewust is er gekozen voor de term 'het leven delen', omdat dit bij het DNA van het Bijbelhuis past. Om dit te kunnen meten is het belangrijk dat we de verschillende aspecten van het 'leven delen' aan de orde laten komen.

In het literatuuronderzoek komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- God die Zijn Leven met ons deelt
- Wederkerigheid van het leven delen
- Leven delen in de marge

Deelvraag 2: Wat is eigen aan de cultuur van de Vlaming en welke gevolgen heeft dit wanneer een Vlaming zijn leven wil delen met moslimjongeren?

Deze vraag bouwt verder op de tweede deelvraag. Hierbij gaat het vooral over de cultuurverschillen en hoe deze het beste overbrugd kunnen worden. Om deze reden is er allereerst literatuurstudie gedaan naar de Vlaamse cultuur. In Vlaanderen is er al veel onderzoek gedaan naar de cultuur, hier kan ook gebruik gemaakt van worden.

Voor het tweede gedeelte van deze vraag is onderzocht wat de ‘praktijkdeskundigen’ hiervan vinden en wat hun ervaring hiermee is. Voor deze vraag zijn de medewerkers van het Bijbelhuis en andere christelijke Vlamingen die in dezelfde context werken geïnterviewd.

Deelvraag 3: Wat gebeurt er als Vlaamse christenen en moslimjongeren elkaar ontmoeten?

Om de huidige situatie concreet te hebben, is onderzocht wat er gebeurt wanneer Vlaamse christenen en moslim jongeren elkaar ontmoeten. Er is gekozen om dit te doen aan de hand van diepte-interviews (Verhoeven, 2018, p.147). Vanuit de literatuur is er een topic lijst opgesteld. Hierbij is vervolgens gefocust op wat dit betekent voor Vlamingen die hun leven delen met moslimjongeren.

De medewerkers van het Bijbelhuis, vrijwilligers van het Bijbelhuis en ook enkele andere christelijke Vlamingen die in dezelfde context werken zijn geïnterviewd. Omdat het bijbelhuis, door de huidige situatie, te weinig vrijwilligers heeft, kan er op deze manier toch een concreet en duidelijk beeld gecreëerd worden van de situatie.

Deelvraag 4: Wat hebben Vlaamse christenen nodig om het leven te leren delen met moslimjongeren?

Door middel van deze vraag wordt ontdekt hoe Vlaamse vrijwilligers en medewerkers toegerust zouden willen worden. Aan de hand van de interviews wordt duidelijk wat de vrijwilligers aan toerusting ontvangen en of dit ook is wat ze nodig hebben. Om goed aan te sluiten, komt hier een cultureel aspect bij kijken. Dit gaat samen op met deelvraag 2.

1.7.2 Analyse

Na het verzamelen van de data is het belangrijk dat deze goed geanalyseerd worden. De resultaten zijn op inductieve of deductieve wijze geanalyseerd. Dit is per deelvraag verschillend (Soof, 2017).

Deelvraag 1: Wat leren we van actuele en gezaghebbende publicaties in de christelijke theologie over het leven delen met mensen die een andere religieuze en culturele achtergrond hebben?

Deze deelvraag focust eigenlijk vooral op de literatuur om deze reden is er op een deductieve manier geanalyseerd. Op basis van het literatuuronderzoek zijn er al categorieën waarin deze vraag naar voren komt. Omdat er al veel theorie is, is het mogelijk om te kijken welke theorie het beste aansluit bij het Bijbelhuis en haar organisatievorm.

Deelvraag 2 Wat is eigen aan de cultuur van de Vlaming en welke gevolgen heeft dit wanneer een Vlaming zijn leven wil delen met moslimjongeren?

Deze vraag is geanalyseerd door literatuurstudie en de diepte-interviews te combineren en te vergelijken. Hier is al veel over bekend en er is ook al veel theorie over de context van de Vlaming. De interviews borduren verder op de theorie. Dit betekent dat er een deductieve analyse uitgevoerd is. Hierbij is tijdens de analyse gekeken in hoeverre de theorie ook in de praktijk opgaat.

Deelvraag 3: Wat gebeurt er als Vlaamse christenen en moslimjongeren elkaar ontmoeten?

Omdat deze deelvraag ingaat op gevoelens en ervaringen van de respondenten is de relatie met de literatuur niet voor de hand liggend. Het betekent dat deze deelvraag en de interviews die hierbij aansluiten op een inductieve wijze geanalyseerd zijn. Vanuit de interviews zijn de volgende stappen gevolgd:

- Dataverzameling (patroon ontdekken)
- Mogelijke hypotheses stellen
- Een theorie vormen over wat deze ontmoeting kenmerkt.

Deelvraag 4: Wat hebben Vlaamse christenen nodig om het leven te leren delen met moslimjongeren?

Voor de laatste vraag is nog geen bestaande theorie. Dit betekent dat er een inductieve analyse uitgevoerd is. Hierbij is er allereerst gefocust op de interviews om hierna te kijken wat er ter aanvulling te vinden is bij bestaande materialen en trainingen. Na deze informatie geanalyseerd te hebben is een conclusie getrokken om zo een antwoord op de deze deelvraag te vinden.

1.7.3 Betrouwbaarheid

Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te kunnen waarborgen zijn de volgende stappen ondernomen:

- Voor het creëren van de topiclijst is allereerst een proef interview gehouden. Hiermee is gecontroleerd of de overgang van de vragen logisch was en of de onderwerpen goed op elkaar aansloten. Na dit proefinterview is er gekozen om 2 deelvragen om te draaien om dat de overgang dan logischer zou zijn.
- Tijdens de dataverzameling is er bewust om gegaan met de eigen subjectiviteit van de onderzoeker. Door goed voor onderzoek is het gelukt om hier ook zo goed als mogelijk afstand van te nemen.
- Tijdens het onderzoek is er voortdurende contact geweest met de opdrachtgever. Door de ze vorm van member check, was er ruimte voor aanpassing en toespitsing van het onderzoek.
- Tijdens het proces heb ik meerdere keren feedback ontvangen van medestudenten (peer feedback) en collega's (vier-ogen methode).

De betrouwbaarheid van het literatuuronderzoek blijkt uit de verscheidenheid aan bronnen. Dit kan ook een risico zijn. Doordat er te veel literatuur gebruikt wordt zou de rode draad kwijt kunnen raken. Dit alles overziend is er op sommige momenten ervoor gekozen om bepaalde literatuur weg te laten. Zo bleef de focus van het onderzoek helder.

De betrouwbaarheid van het praktijkonderzoek blijkt uit de verschillende invalshoeken die vertegenwoordigd zijn. Door de huidige situatie waar het Bijbelhuis zich in bevindt zijn er weinig vrijwilligers die geïnterviewd konden worden. Door mensen uit het werkveld, die met dezelfde doelgroep werken en het Bijbelhuis goed kennen, mee te nemen in het onderzoek is deze kwaliteit alsnog gewaarborgd.

Dit is ook te concluderen uit het feit dat de verschillende mensen elkaar aanvullen en zo tot een overeenkomstig respons komen.

1.8 Leeswijzer

Het eerste hoofdstuk geeft een overzicht van het onderzoek weer. Hierbij is de aanleiding, probleemstelling en de context weergegeven. Tevens worden de onderzoeksmethoden weerlegt en onderbouwd.

Hoofdstuk twee is het theoretisch kader. Hier wordt aan de hand van de geraadpleegde literatuur uitgediept wat het betekent om het leven te delen, hoe de Vlaamse context in elkaar zit, wat de context van Vlaamse moslim jongeren is en wordt er aandacht besteed aan het vrijwilligersbeleid. Deze dataverzameling is belangrijk om tot een antwoord te komen van de deelvragen.

In hoofdstuk drie zijn de resultaten van de diepte-interviews weergegeven. Per label wordt hier uitgeweid over de onderwerpen die bij het onderzoek naar boven kwamen. Opnieuw is hier aandacht voor het leven delen, de Vlaamse context, vrijwilligersbeleid en toerusting.

In hoofdstuk vier worden door middel van het analyseren van de dataverzameling, conclusies getrokken die leiden tot antwoorden op de deelvragen. Vanuit deze beantwoorde deelvragen komt het antwoord op de hoofdvraag voort. Tevens is hierbij de conclusie weergegeven. Hier worden de resultaten naar een bredere context gebracht en wordt er gekeken of de conclusies ook breder inzetbaar zijn.

In hoofdstuk 5 worden er concrete aanbevelingen en handvaten gegeven voor de vrijwilligers, het vrijwilligersbeleid en een toerustingsdag.

Na hoofdstuk 5 worden de bijlagen weergegeven. Hier zijn de samenvattingen van de interviews te vinden, de topic list, de labels, het codeerschema en tot slot de popularisatie blog.

Hoofdstuk 2 - Theoretisch kader

In dit theoretisch kader is er gefocust op de volgende onderwerpen. Deze zijn gekozen omdat ze vanuit verschillende invalshoeken licht werpen op het vraagstuk.

- De heilzame presentie van God
- Gods heilzame presentie weerspiegelen
- Discipelschap
- De context van de Vlaming
- De context van de Vlaamse moslimjongeren
- Vrijwilligersbeleid

2.1 Heilzame presentie

Wanneer we spreken over verbondenheid, het leven delen en heilzame presentie, kunnen we niet anders dan beginnen bij Gods verbondenheid. Hij is het die naar ons toe komt en ons voorleeft hoe wij verbonden moeten zijn. Dit is een lijn die we in de hele geschiedenis terug zien komen. In het Oude Testament openbaart God zich als de 'Ik ben'. In het Nieuwe Testament komt God tot ons en is God met ons als de Immanuel in Jezus Christus. Na het sterven en de opstanding van Jezus maakt de Heilige Geest inwoning in ons. Voortdurend maakt God een beweging naar ons toe. God deelt zichzelf met de mensheid, door Jezus (Brink & der Kooi, 2011, p. 167)

Wanneer we het hebben over heilzame presentie komen hier in de literatuur drie interpretaties (Roor, 2018, p. 346) naar voren. Deze interpretaties zijn als volgt:

1. Salvific presence
God komt naar ons toe in de wereld. Hij is present in ons leven en in de wereld. Bij deze interpretatie staat vooral de verlossing en redding door het sterven en de wederopstanding van Jezus centraal.
2. Beneficial/ faithful presence
Heilzame presentie kan ook gezien worden als een aspect van missionaire communicatie. Door naar buiten te treden met een boodschap van vrede kunnen mensen 'heilzaam geraakt' worden. Mensen kunnen geraakt worden door God, waarbij God zijn volgelingen gebruikt als een instrument. Hierbij kunnen christenen een weerspiegeling zijn van Gods heilzame presentie. Wat bij deze interpretatie van belang is dat het niet belangrijk is dat mensen naar de kerk moeten komen om door God heilzaam geraakt te worden. Juist in het alledaagse leven wil God mensen gebruiken om anderen te raken met Zijn vrede (Roest, 2010, p. 321)
3. Beneficial/wholesome presence (wederkerigheid)
Heilzame presentie gaat niet alleen om de persoon die je bereikt, maar het gaat ook over jezelf. Met andere woorden kan presentie ook heilzaam zijn voor jezelf, dat wil zeggen dat presentie wederkerig is. Juist door je leven te delen met de ander, leer je ook weer meer over je eigen geloof. Doordat je opnieuw zelf moet beleven wat het betekent om te geloven, kan dit zorgen voor een nieuw geloofsverstaan (Roor, 2018, p. 346). Dit vraagt ook wat van ons. Het is niet alleen belangrijk om tijd vrij te maken en om naar buiten te treden. Maar we moeten tegelijkertijd ook echt de verbinding aan gaan. Sta je open voor de ander, of niet? Ontmoet je de ander in aanvaarding of vanuit oordeel? Het gaat hier echt om een manier van leven. Om de vraag te kunnen beantwoorden, hoe men het leven kan delen, is het belangrijk om eerst te kijken naar de eigen hartgesteldheid (Roest, 2010, p. 322).

Voordat we kijken naar hoe wij Gods presentie kunnen weerspiegelen is het belangrijk om helder te krijgen wat zijn presentie inhoudt. Wanneer we het over Gods missie hebben, kiezen we bewust voor een enkelvoudige term. God zendt, het is Zijn missie. We maken al snel een sprong naar de meervoudsvorm 'missies' en denken daarbij over hoe God missionaire initiatieven gebruikt. Maar als we tot de kern willen komen, zullen we ook bij de kern moeten beginnen.

De kern van missie ligt in de gedachten van zenden en gezonden worden (Wright, 2010, p. 23). Door de hele Bijbel heen zien we verschillende aspecten van 'zenden' naar voren komen. Hiermee wordt duidelijk dat missie en zending niet alleen met het evangelie delen te maken heeft.

- Jozef werd gezonden, allereerst onbewust, om een hoge positie in te nemen bij de Farao. Zo kon hij levens redden tijdens de hongersnood (Genesis 45:7).
- Mozes werd gezonden, zonder dat hij dat in eerste instantie ook wilde, om mensen te redden uit de onderdrukking (Ex. 3:10).
- Jeremia werd gezonden om Gods woord te verkondigen (Jer 1:7).
- Jezus sprak met de woorden van Jesaja dat hij gezonden was om het goede nieuws te brengen, gevangen hun vrijlating bekend te maken en aan geketende hun bevrijding (Lukas 4:16-19; Jes 61:1).
- Paulus en Barnabas werden gezonden om verlichting en hulp te bieden bij een hongersnood (Hand. 11:27-30). Later werden ze gezonden om te evangeliseren en kerken te planten (Hand. 13:1-3).

De diversiteit van het 'zenden' wordt hier in de Bijbel al duidelijk. Daarnaast zien we ook dat God de zender is en ook de eigenaar. Het is zijn missie, een missie die voortkomt uit zijn hart.

In Gods zijn en wezen is verbinding en zenden verweven.

De drieënige God zendt en wordt gezonden (Wright, 2010, pp. 210-211). God de Vader als zender van de Zoon en de Geest. Beide worden door God de wereld in gezonden. Jezus zendt vervolgens de Geest maar ook de apostelen. De Heilige Geest zendt Jezus en de apostelen. We lezen dat Hij betrokken was bij het zenden van Jezus, maar dit kan ook 'gezonden met' zijn. (Wright, 2010, pp. 211).

De missie van Gods volgelingen is niet iets wat wij als gelovigen bedacht hebben. 'Zenden', 'gezonden worden' en het 'leven delen' zijn onderdeel van het leven met God. Door te zenden maakt God ons onderdeel van het 'trinitaire zenden'. Het is Zijn identiteit en karakter, waarmee Hij de wereld met Zijn vrede en verlossing bereikt.

Fitch beschrijft in zijn boek dat Gods presentie in deze wereld voor Westerlingen steeds minder vanzelfsprekend is. (2018, p. 23). In onze samenleving zijn we, ook christenen, dit uit het oog verloren. Onze samenleving is gericht op prestatie en geluk. Hierdoor komt er steeds minder ruimte voor God in ons leven. Dit betekent echter niet dat hij niet aanwezig is. Voor veel christenen heeft Gods aanwezigheid geen plek meer in ons drukke bestaan. We moeten alles stopzetten om rust en ruimte te vinden voor God (Fitch, 2018, pp. 23 – 31). Wanneer we kijken naar soortgelijke onderzoeken onder (westerse) moslims, zien we een duidelijk verschil. De aanwezigheid van Allah is een vanzelfsprekende realiteit waarin men leeft. (Boersema & Hansum, 2008, p. 118). Hier ontstaat er een kloof, die zeker in Vlaanderen heel zichtbaar wordt. Hier is verder over uitgeweid bij 'De context van een Vlaming'.

2.2 Een weerspiegeling van Gods heilzame presentie

De christelijke presentie is alleen heilzaam als deze Gods heilzame presentie weerspiegelt (Roor, 2018, p. 350). Eerder hebben we al vastgesteld dat God door de Bijbel heen, mensen zendt en zich aan mensen verbindt. Door de hele geschiedenis heen en nu nog steeds is God aanwezig. De kerk is als lichaam van Christus present in deze wereld. In hen is God met zijn Geest aanwezig. Waar de kerk zich inzet voor de wereld, op plaatselijk of wereldwijd niveau, belichaamt ze Christus.

Dit is een boodschap van hoop op zichzelf. Want wat stelt de kerk nu voor? Zijn we niet enkel een druppel op een gloeiende plaat? Als gemeenschap van gelovigen zijn we onderweg naar een hoopvolle toekomst. Maar waar leven we nu in? Lukt het ons wel om Christus te belichamen? Een paar kapelletjes met gebroken mensen in een gebroken wereld die de genade, liefde en vrede van Christus zichtbaar willen maken. Terwijl we dat doen, struikelen we voortdurend.

Maar daar is het wonder. We staan namelijk niet zelf voor de spiegel. We weerspiegelen wie God is. Door zijn genade is het wel genoeg. God, die vanuit Zijn eigen missie Zijn leven met ons deelt en één wordt met ons.

Wanneer we present zijn kan dat op drie verschillende manieren (Roor, 2018, p.368)

- Present als pleiter, pleiten voor de mensen bij God
- Present als dienaar, dienend je inzetten voor de ander
- Present als getuige, getuigen van God onder de mensen

Dit is geen checklist of lijstje van volgorde. Maar deze aspecten kunnen present zijn in heilzame presentie. Wanneer we het hebben over heilzame presentie en leven delen, kan dit niet gevangen worden in een enkele activiteit. In 2018 Fitch pleit er zelfs voor om helemaal geen activiteiten te organiseren. Het gaat om waar de mensen zijn, luisteren en vrienden worden. Aanwezig zijn. Want zo weerspiegelen we echt Gods karakter. God nodigt ons uit om ons leven met Hem te leven en vanuit deze uitnodiging zijn we ook geroepen om aanwezig te zijn in deze wereld (Fitch, 2018, pp. 135-139). Aan de ander bieden we onze aanwezigheid en wie we zijn aan. Fitch schrijft: *'We zijn aanwezig voor de ander en richten ons op de aanwezigheid van Christus die in ons midden is (2018, p. 139).* Hierdoor voorkom je een scheve machtsverhouding, hierdoor ontstaat er geen 'evangelisatie projectje'.

Want Ik had honger en u hebt Mij te eten gegeven; Ik had dorst en u hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en u hebt Mij gastvrij onthaald. Ik was naakt en u hebt Mij gekleed; Ik ben ziek geweest en u hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis en u bent bij Mij gekomen.

Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden: Heere, wanneer hebben wij U hongerig gezien en te eten gegeven? Of dorstig en te drinken gegeven? Wanneer hebben wij U als een vreemdeling gezien en gastvrij onthaald, of naakt en hebben U gekleed? Wanneer hebben wij U ziek gezien of in de gevangenis en zijn bij U gekomen? En de Koning zal hun antwoorden: Voorwaar, Ik zeg u: voor zover u dit voor een van deze geringste broeders van Mij gedaan hebt, hebt u dat voor Mij gedaan.

(Mat 25:35-40)

Jezus leert ons hier wat het betekent om een weerspiegeling van Gods aanwezigheid te zijn. We zijn geroepen om ons leven in de marge te delen. Wanneer wij aanwezig zijn bij de minste, is Jezus daar. In de kwetsbaarheid en de marge willen we aanwezig zijn omdat Jezus in kwetsbaarheid naar ons toe kwam (Hof, 2017) Missionair en daarmee heilzaam present zijn gaat om kwetsbare aanwezigheid. Aanwezig in het grensgebied, als grensganger en een weerspiegeling van de grote Grensganger.

Juist wanneer het gaat over kwetsbare aanwezigheid bij moslims is er een spanningsveld. Want wanneer we geloven dat Jezus Christus de Weg tot het Leven is, betekent het dat we de islam zien als onwaarheid. Maar hoe kun je dan een gelijkwaardige, wederkerige relatie aan gaan? Volgens Reitsma slaat dit weer terug op de kern van de zending. We zijn niet pas missionair als we activiteiten organiseren. Evangelisatie is niet de kern van Gods missie. God zelf vormt het hart van zending en presentie (2017, p. 191). Het draait er niet om dat we moslims rationeel weten te overtuigen van ons gelijk. Reitsma benadrukt dat dit niet veel meer brengt dan een apologetische strijd, waarin je elkaar alleen maar wil overtuigen van je gelijk. Door je leven open te stellen en kwetsbaar te zijn kun je echt tot elkaar naderen. Wanneer je het hebt over wie God is in hun en jouw leven, dan kun je een gelijkwaardig gesprek voeren (2017, p. 195). De missie van 'het leven delen' wordt zichtbaar in kwetsbaarheid. Het gaat niet om een groot systeem of dogma's. De kern is hierbij dat de kerk een integer getuige is. We kunnen alleen Zijn kwetsbare liefde weerspiegelen, wanneer we zelf in de spiegel blijven kijken. Door deze nederige houding blijf je bewust van de ander/Ander. Onze eigen houding en ons eigen besef naar de behoefte van Genade is alles veranderend.

Volgens Samuel Wells zijn er vier modellen om present te zijn (2019, 00:15–04:20). Hij gebruikt hiervoor het voorbeeld van een dakloze. Als eerste kun je 'working for' Gods koninkrijk en de mensen in de wereld. Je ziet een dakloze op straat en je organiseert activiteiten of richt een organisatie op om de dakloze te helpen. De tweede vorm duidt hij als 'working with, je hebt allerlei verschillende mensen samengebracht om aan het daklozenprobleem te werken en om dit samen (inclusief de dakloze) te veranderen. Het derde model is 'being with'. Je ziet de dakloze op straat en stapt erop af. Je gaat het gesprek aan, zonder altijd iets te kunnen veranderen aan de situatie. Het laatste model is 'being for'. Je zet je wel in voor de dakloze, maar je komt niet in contact met de Respondent. In plaats daarvan ga je gelijk naar huis en schrijf je een blog waarin je deelt hoe erg het daklozenprobleem is.

'Werken voor' en 'aanwezig zijn voor' hebben met elkaar gemeen dat je de persoon die in de problemen zit nooit hoeft te ontmoeten. Je denkt dat je het antwoord al weet. Daarom ga je aan de slag voor diegene.

‘Being with’ is de enige vorm waarbij je niet uitgaat van het feit dat de persoon een probleem is. Maar je hebt juist aandacht voor de persoon zelf. Je focust op wat deze persoon heeft en niet op wat de persoon niet heeft.

Jezus besteedde een week van Zijn leven om ‘voor ons te werken’. Hij stierf aan het kruis en gaf ons daarmee verlossing. Hij besteedde drie jaar van Zijn leven om ‘met ons te werken’. Samen met Zijn discipelen richtte Hij een gemeenschap op. Maar Hij besteedde 30 jaar in Nazareth door ‘aanwezig te zijn bij’ de mensen om Hem heen. Een groot deel van Zijn leven was Jezus met ons (Wells, 2019, 04:20–05:55). Zichtbaar aanwezig in het gewone. Wanneer we Gods presentie weerspiegelen, heeft dit ook een grote nadruk. Het gaat niet om wat we doen vóór de mensen, hoe wij hun problemen op lossen. Maar hoe we aanwezig zijn, hoe we ons leven delen.

Wanneer we echt ons leven willen delen zullen we oog moeten hebben voor de ander. Dat doe je dan door: aansluiting te vinden, niet te snel conclusies te trekken, denken dat we wel weten wat het probleem is, trouw zijn in relaties, aanwezig zijn in alle omstandigheden ook als het pijnlijk is en mensen gastvrij ontvangen (Roor, 2018, pp. 354-364).

2.3 Discipelschap

Wanneer we het hebben over ‘het leven delen’, komen we al snel bij discipelschap uit. De term is afkomstig van het Griekse woord ‘mathetes’ en betekent ‘leerling’ (Breen, 2014, p.25). Discipelschap heeft alles te maken met het weerspiegelen van Gods heilzame presentie. Het vindt haar oorsprong bij de opdracht van Jezus in Mattheus 28:16: ‘maak alle volken tot Zijn discipelen’. Discipelschap is heel sterk relationeel gefocust, dit kan eigenlijk ook niet anders. Daarnaast ligt de nadruk op het feit dat het een levensweg maar ook een levenshouding is. Jezus nodigt ons uit om Hem achterna te gaan en discipelen te maken. Mensen uit te nodigen om hetzelfde pad te gaan. In de evangelische kringen ligt er bij discipelschap vaak de nadruk op het evangeliseren en het maken van discipelen. Toch is dat niet de enige focus. Eerder is al beschreven dat evangelisatie niet het hart van Gods missie is.

Leren wat het betekent om een weerspiegeling van Gods aanwezigheid te zijn gaat niet zomaar van de ene op de andere dag. Dit is een proces. Het is dan ook heel belangrijk dat er de ruimte geboden wordt voor dit leerproces. Juist het onderweg zijn, en daarmee ook onderweg leren en ontwikkelen is belangrijk. Het Bijbelhuis kan hier een mooie rol in spelen. Door het huis open te stellen en samen op weg te gaan, kan het de Vlaming helpen om zich hierin verder te ontwikkelen.

De meeste publicaties aangaande discipelschap grijpen terug op Dietrich Bonhoeffers boek ‘Nachfolge’. Volgens Bonhoeffer wordt navolging in discipelschap vooral bepaald door (2008, p.45):

- Gehoorzaam antwoorden op de roep van Jezus;
- Besluiten te leven zoals Jezus dat ons voorleefde;
- Naar zijn beeld veranderen.

Een christen die in alles op Jezus ziet, maakt geen onderscheid meer tussen de eigen geloofsbeleving en de wereld waarin hij of zij leeft. Dit vloeit in elkaar over (Reimer, 2018).

2.4 De context van een Vlaming

Voordat we kijken naar de culturele aspecten die hierbij van belang zijn is het goed om duidelijk te hebben wat we onder cultuur vatten. Cultuur is ook wel te vergelijken met het bewerken van de grond. Hier is het woord in het Latijn ook van afgeleid (colere) (Hofstede & Hofstede, 2005, p. 19). Het wordt ook wel mentale programmering genoemd. Deze programmering begint in het gezin, maar zet zich voort op straat, op school, bij vrienden, op het werk en in een woongemeenschap.

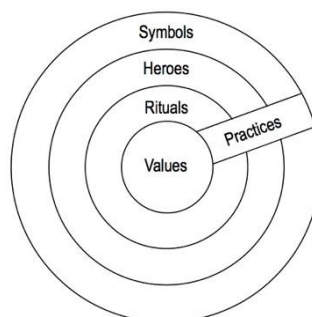
Cultuur wordt vaak benaderd als ‘beschaving’ en dan vooral de vruchten van de beschaving. Zoals kunst, literatuur en onderwijs. Terwijl het eerder gaat om een manier van denken, voelen en handelen.

Doordat deze twee vormen van culturen wel eens door elkaar gehaald worden, is men vaak verbaasd als problemen die kunnen ontstaan in een multiculturele context niet opgelost worden. In het boek ‘Allemaal andersdenkenden’ van Hofstede & Hofstede (2005) gaan de auteurs ook uit van het tweede perspectief op cultuur.

Cultuur is aangeleerd en niet aangeboren. Het wordt daarom ook gedeeld door een bepaalde groep mensen die leven in dezelfde sociale omgeving. Hierbij is het wel belangrijk om een verschil te maken met de menselijke natuur, de cultuur en een eigen Persoonlijkheid (zie figuur 1.) Dit betekent ook dat je niet iedereen op dezelfde dingen aan kan spreken. Wanneer we het hebben over gedrag of over wat goed/fout is, moeten we hier voorzichtig mee zijn. Sommige uitingen zullen voortkomen uit iemands Persoonlijkheid en andere uitingen vanuit iemands culturele achtergrond. Het is daarom ook belangrijk om je eigen cultuur en Persoonlijkheid te kennen.

Figuur 1. De drie niveaus van mentale programmering.
(illustratie: Hofstede & Hofstede, 2005, p.20)

Figuur 2. Het ui-diagram: cultuuruitingen van oppervlakkig naar diep.
(illustratie: Hofstede & Hofstede, 2005, p.22)

Hofstede & Hofstede benaderen cultuur vooral vanuit het waarden aspect. Dit vormt namelijk de kern van de cultuuruitingen (zie figuur 2.) Om een goed beeld te krijgen van de cultuur, is het belangrijk dat we niet alleen naar de oppervlakte of praktijk kijken. Maar naar de diepste laag. Een waarde is een collectieve neiging om een bepaalde gang van zaken te verkiezen boven een ander (2005, p. 23).

Om inzicht te krijgen in de Vlaamse cultuur worden een aantal van deze waarden ook behandeld. Dit doe gebeurt aan de hand van de 'International Business Machines Corporation' dimensies (IBM). IBM is een wereldwijd informatietechnologie bedrijf. Naar aanleiding van deze onderzoeken heeft Geert Hofstede de waarden van cultuur opgedeeld in zes dimensies.

Deze onderzoeken samen kun je onderscheiden in de volgende zes culturele dimensies: Machtsafstand, Onzekerheidsvermijding, Individualisme vs. Collectivisme, Masculiniteit vs. Feminiteit, Langer termijn vs. Korte termijn en Hedonisme vs. Soberheid.

Het is hierbij belangrijk om de drie niveaus van mentale programmering (figuur 1.) In ons achterhoofd te houden. We kunnen namelijk wel iets zeggen over cultuur, maar er zullen altijd mensen zijn die anders scoren op de verschillende dimensies. Het is globale informatie over de waarden van een bepaalde groep. We kunnen ook niet altijd informatie over nationale cultuur toepassen op een lager globaal niveau. Daarnaast is dit voor een stad nog weer anders dan voor een dorp. Bij het IBM-onderzoek hebben ze voor België een onderscheid gemaakt in Wallonië en Vlaanderen. Voornamelijk zullen de Vlaamse resultaten meegenomen worden in het onderzoek.

Wanneer we kijken naar het onderzoek en de context van het Bijbelhuis is het belangrijk dat er gefocust wordt op de volgende drie van de zes IBM-dimensies. Vanuit vooronderzoek is geconcludeerd dat deze invloed hebben op hoe de Vlaming zich verbindt met de ander.

- Machtsafstand
- Individualisme
- Onzekerheidsvermijding

Bij het weergeven van de verschillende dimensies, is er gekozen om de volgende landen uit te lichten. Deze landen zijn gekozen omdat zij relevant zijn als vergelijkingsmateriaal voor de Vlaamse context.

- België (Vlaanderen)
- België (Wallonië)
- Nederland
- Duitsland
- Frankrijk
- Het land dat het hoogste scoort
- Het land dat het laagste scoort

Om de IBM-index goed te begrijpen, is het belangrijk dat er begrepen hoe deze gelezen moet worden. Hofstede heeft onderzoek gedaan en daarbij gebruikt gemaakt van de resultaten uit 56 landen. Later is dit door aanvullende onderzoeken steeds verder uitgebreid tot 74 landen. Hofstede heeft hier een score van 1-100 aan gelinkt. Hoe hoger een land scoort, hoe hoger bijvoorbeeld de machtsafstand is. Sommige landen hebben een hogere score dan 100, dit komt doordat er in de loop der jaren andere landen bij gekomen zijn.

2.4.1 Machtsafstand

De machtsafstandsindex geeft ons informatie over de afhankelijkheid van mensen. Dit kan gaan om afhankelijkheid op de werkvloer, maar ook in gezinnen of op scholen. Hofstede beschrijft machtsafstand als *de mate waarin de minder machtige leden van instituties of organisaties in een land verwachten en accepteren dat de macht ongelijk verdeeld is.* (Hofstede&Hofstede, 2005, p.58)

Land	Score	Rangnummer
Maleisië	104	1/2
België (Vlaanderen)	61	39/40
België (Wallonië)	67	30/31
Nederland	38	61
Duitsland	35	63/65
Frankrijk	68	27/29
Oostenrijk	11	74

Figuur 3. Indicatie van machtsafstand.

In deze index valt op dat Vlaanderen een 'middenmoter is'. Toch zijn er best grote verschillen tussen Frankrijk, Vlaanderen, Nederland en Duitsland.

Het is belangrijk om te begrijpen dat macht in zekere zin niet als iets positiefs noch negatiefs gezien hoeft te worden. Het kan bijvoorbeeld te maken hebben met verantwoordelijkheid en respect. Aan de andere kant kan het ook te maken hebben met onderdrukking en machtsmisbruik. Toch is het belangrijk dat we weten wat de culturele waarde inhoudt. Dit heeft namelijk gevolgen voor hoe we leidinggeven.

In landen waar een grotere machtsafstand is, heerst een grote hiërarchie. Deze verschillen in macht, worden niet alleen verwacht, maar zelfs gewenst. Het zou in deze context raar zijn als een leidinggevende gelijk staat aan de andere werknemers. Vrijwilligers of werknemers die niet een leidinggevende positie hebben, verwachten ook dat de ander een besluit neemt. Ze zullen zelf een afwachtende houding aannemen. Vlaanderen zit net tussen een hoge en een lage machtsafstand in. Doordat Vlaanderen hoger scoort op deze index betekent dit dat er wel degelijk een verschil is met Nederland. Er is meer sprake van autoriteit vanuit leiders of mensen in een leidinggevende rol. Dit heeft ook te maken met expertise. Wanneer iemand in Vlaanderen in een leiderschapsrol zit, wordt er een grote mate van expertise en kennis verwacht. Dit is een vereiste om tot die rol te komen.

Ook al is het Bijbelhuis een open organisatie, waar ook veel Nederlanders werken, heeft dit wel invloed op de werking. In deze dimensie van machtsafstand zit namelijk ook een verwachtingspatroon die een vrijwilliger zou kunnen hebben. Het heeft alles te maken met leidinggeven. Ook wanneer er een vrijwilliger uit het Midden-Oosten of uit Afrika bij het Bijbelhuis komt werken is dit van kracht. De landen uit deze 'gebieden' staan zelfs nog hoger op de index.

2.4.2 Individualisme

Inmiddels is het een welbekend fenomeen dat we in het Westen individualistisch zijn. Dit is ook terug te lezen in de index betreft individualisme (Hofstede & Hofstede, 2005, p.90). Opvallend is dat België, Duitsland, Nederland en Frankrijk hier niet veel van elkaar verschillen. Dit is bij de andere dimensies wel zo. Wanneer we kijken naar de waarden die belangrijk gevonden worden zijn er grote verschillen tussen hoge of lage individualisme. In individualistische landen vindt men het belangrijk dat er tolerantie is, dat er in harmonie geleefd wordt, echte vriendschappen staan voorop, betrouwbaarheid, tevredenheid en solidariteit.

In collectivistische samenlevingen draait het vooral om respect voor ouderen/ouders, vaderlandsliefde en kuisheid van vrouwen (2005, p. 91). Er is minder ruimte voor je eigen keuze om dat het grootste deel bepaald wordt door het collectief.

Land	Score	Rangnummer
Verenigde Staten	91	1
België (Vlaanderen)	78	8
België (Wallonië)	72	12
Nederland	80	4/6
Duitsland	67	18
Frankrijk	71	13/14
Guatemala	6	74

Figuur 4. Indicatie van individualisme.

Opvallend is dat de landen die een grote machtsafstand hebben vaak laag scoren op individualisme. Dit betekent dat er in een collectieve cultuur vaak waarde gehecht wordt aan duidelijke machtsrollen. Toch is het dan opvallend dat België en Frankrijk meer dan een gemiddelde machtsafstand hebben met een sterk individualisme. Een Franse socioloog zegt hier het volgende over: *‘Directe afhankelijkheidsrelaties (...) worden in de Franse cultuur moeilijk verdragen. Toch is de heersende visie op autoriteit nog steeds die van het absolutisme (...). Deze beide houdingen zijn met elkaar in tegenspraak. Een bureaucratisch systeem helpt om ze met elkaar te verzoenen, want on Respondentlijke regels en centralisatie maken het mogelijk een absolutistische opvatting van autoriteit te combineren met het elimineren van de meest directe afhankelijkheidsrelaties’* (Crozier, 1964, p. 222). Door bureaucratie en de hooggeorganiseerde samenleving kan een hoge machtsafstand toch samengaan met individualisme.

Er is toch een groot verschil te zien tussen Nederland en Vlaanderen. Dit heeft ook alles te maken met de machtsverhouding en de onzekerheidsmijding. Wanneer het namelijk gaat over individualisme in Vlaanderen, is men erg gericht op de eigen groep. Op mensen die voortkomen uit hun eigen sociale kring. Wouters noemt de Vlaming ook wel een eilandindividualist (NBUpuntBE, 2014, 08:58–11:46). *‘De Nederlander is de individualist die zegt: ‘Hier sta ik, ik neem mijn verantwoordelijkheid eventueel ook voor jou.’ De Belg daarentegen zegt: ‘Hier sta ik, als jij mij met rust laat, laat ik jou met rust.’* (2014, 10:00 – 10:25)

Dat we in het westen individualistisch zijn, blijkt uit het eerdergenoemde onderzoek. Maar dit betekent wel degelijk iets anders in Vlaanderen dan in Nederland. Men is niet alleen op zichzelf, maar ook vooral op zijn of haar eigen groep gericht. Dit komt voort uit de angst voor onbekende. Dit jaar zijn er voor

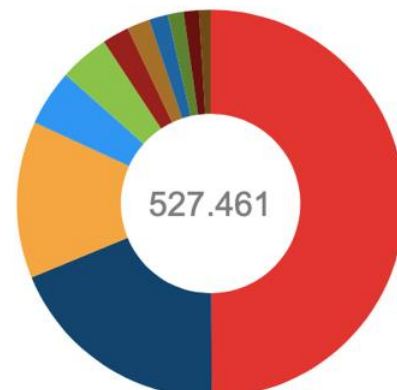
het eerst mensen met een andere migratie achtergrond dan Vlamingen (zie figuur 5.) in Antwerpen (De Standaard, 2019). De aanwezigheid van de mensen met een andere migratie achtergrond zorgt ook voor veel onrust en zelfs voor een ‘witte vlucht’ (De standaard, 2019). Dit betekent dat er steeds meer Vlamingen uit de stad vertrekken, om zich te vestigen in dorpen waar minder multiculturaliteit zichtbaar is.

Wanneer het Bijbelhuis vrijwilligers, staf en ook christenen uit Vlaanderen wil inspireren en toerusten om zichzelf te verbinden aan de ander, moet er een grote stap gezet worden. Het is de vraag hoe we mensen uit denkkaders krijgen en hen samen laten leven met mensen vanuit verschillende culturen en religies.

Aantal inwoners naar herkomst

(rekening houdend met herkomst ouders)

België Marokko Nederland Turkije Polen (Voormalig) Joegoslavië Rusland Spanje Afghanistan Irak Overige

Figuur 5. Weergave van het aantal inwoners naar herkomst.

2.4.3 Onzekerheidsvermijding

‘Wat anders is, is gevaarlijk.’ (Hofstede&Hofstede, 2005, p.176). Dit is een kern van wat onzekerheidsvermijding inhoudt. Deze dimensie werd ontdekt als een bijproduct van machtsafstand. Bij een vraag over stress op het werk kwam iets opmerkelijks naar boven. De antwoorden die werden gegeven stonden niet in verband met de dimensie van machtsafstand, maar hadden te maken met angst. Angst voor onzekerheid om precies te zijn.

Elke samenleving of cultuur gaat hier anders mee om. We zeggen wel eens dat we in onzekere tijden leven. Maar volgens dit onderzoek heeft meer effect op sommige culturen dan op andere culturen. Het is belangrijk om te vermelden dat onzekerheidsvermijding iets anders is als risicomijding (Hofstede & Hofstede, 2005, p. 176).

Wanneer we kijken naar de resultaten van het IBM-onderzoek, blijkt dat Vlaanderen hoog scoort op de vermijding van onzekerheid.

Land	Score	Rangnummer
Griekenland	112	1
België (Vlaanderen)	97	5
België (Wallonië)	93	9/10
Nederland	53	53
Duitsland	65	43
Frankrijk	86	17/22
Singapore	8	74

Figuur 6. Indicatie van onzekerheidsvermijding

Hoe hoger de score, hoe hoger de onzekerheidsvermijding. Vlaanderen staat op de 5^e plaats. Hierbij loopt ze redelijk gelijk op met Frankrijk en Wallonië. Maar wat betekent dit in de praktijk? En hoe komt het dat Vlaanderen zo hoog scoort?

Onzekerheid is gebaseerd op een onbestemd gevoel. Een situatie waarin alles kan gebeuren en de uitkomst niet duidelijk is. Hier draait onzekerheidsvermijding ook om, het verminderen van onduidelijkheid. Dit uit zich in hoog gestructureerde organisaties en veel regels die nageleefd moeten worden.

Deze duidelijkheid leidt ons ook weer terug naar de uitspraak aan het begin van deze sectie. ‘Wat anders is, is gevaarlijk.’ In landen waar er sprake is van een lage onzekerheidsvermijding zien we een andere tendens. ‘Wat anders is, is interessant.’ In deze landen ziet men juist een uitdaging in het onbekende, het

kan als verrijking worden gezien. Voor Nederland dat zich in de middenmoot bevindt geldt: 'Wat anders is, is gek'.

België en daarmee ook Vlaanderen, is een sterk georganiseerd land. Er heerst een grote bureaucratie. Dit betekent ook dat er een grote behoefte is aan precisie en formalisering. Expertise staat hoog in het vaandel. Dit geldt voor scholen maar ook voor werkgelegenheden. Er is veel aandacht voor sociale zekerheid en men wordt gemotiveerd door veiligheid en zekerheid.

Er zijn een aantal aspecten die met onzekerheidsvermijding te maken hebben, die opvallen in Vlaanderen. Eerder in dit onderzoek is gebleken dat regels en wetten in Vlaanderen erg belangrijk zijn. Zelfs als ze niet nageleefd kunnen worden, zullen ze worden opgesteld. Dit betekent dat er ook voor het Bijbelhuis veel regels zijn, waar het team en de werking aan moeten voldoen.

Volgens Hofstede & Hofstede is er vaak wantrouwen jegens de politiek, ambtenaren en de rechtspraak. Dit leidt tot nationalisme en het wantrouwen van 'andere groepen' (2005, pp. 197-201). Dit leidt tot nationalisme doordat de eigen groep als belangrijker wordt gekenmerkt. Door angst en afkering van het onbekende, ligt de nadruk op de nationale identiteit.

Het is interessant om te zien dat er in de verhouding tussen individualisme en onzekerheidsvermijding ook een verband zit. Hieraan is te zien hoe een land omgaat met conflicten tussen bepaalde groepen. Vlaanderen scoort hoog op beide dimensies. We zien bij Hofstede & Hofstede ook in Vlaanderen dat er afkerend gereageerd wordt op minderheden die een afwijkende etniciteit, religie of taal hebben. Door het individualisme probeert men wel, al is het officieel, te garanderen dat iedereen gelijken rechten heeft. Maar eigenlijk gaan deze twee niet goed samen (2005, p. 201)

Wanneer we religie bezien, is er een verhouding met de masculine dimensie. We zien namelijk dat wanneer een land een hoge onzekerheidsvermijding heeft en een hoge(re) masculiniteit, er een correlatie is tussen protestantisme/katholicisme. Nederland scoort lager bij beide dimensies en is een protestants land. Terwijl Vlaanderen hoog scoort op beide dimensies, het is ook een katholiek land. Deze correlatie is gemakkelijk te verklaren omdat de katholieke kerk meer zekerheid biedt, daarmee ook meer regels en wetten heeft. Dit is aantrekkelijk voor Vlamingen.

Toch hebben veel Vlamingen afstand genomen van het geloof. Dit komt ten dele door wat er gebeurd is in de Katholieke Kerk. Door de affaires met kindermisbruik hebben veel mensen het vertrouwen in de kerk verloren. Hierdoor hebben veel Vlamingen afstand genomen van de Kerk. Dit heeft ook alles te maken met het hoge culturele gehalte van de kerk. Naar de kerk gaan was meer een traditie dan echt een persoonlijke keuze. De nieuwe generatie Vlamingen zit steeds minder op traditie te wachten. Niet iets doen om dat het collectief het ook doet (Zwaenepoel, 2018, pp. 49-55). Door deze tendens in de samenleving komt er een grotere kloof tussen de Vlamingen en bijvoorbeeld een moslim. Voor een moslim is het bestaan van God een feit waar hij niets aan kan en zal veranderen. Voor een Vlaming lijkt dit er niet meer toe te doen. In een interview wat Tom Zwaenepoel houdt met Rik Torfs, zegt Torfs het volgende: *'Een moslim zal jou meer appreciëren wanneer je zelf een katholiek bent dan wanneer je zegt: ik ben iets of bijna niets. Hij zal zich gemakkelijk herkennen in iemand die zijn geloof niet onder stoelen of banken steekt.'* (2018, p. 67)

2.5 De context van de Vlaamse moslimjongeren

Bewust spreken we hier van moslimjongeren. Hoe verschillend ze ook zijn, worden de jongeren die een islamitische achtergrond hebben sinds enkele jaren gegroepeerd als moslimjongen (van der Deijl & Takken, 2005, p. 9). Los van of ze religieus zijn of niet, bepaalt de islam hun thuis cultuur. Dit onderscheid ze van niet moslimjongeren, maar ook van hun ouders of grootouders die als eerste generatie naar Vlaanderen kwamen.

De jongeren leven in twee werelden. Thuis hechten ze de waarde aan het behoud van traditie, buitenshuis gaat het om het behoud van de cultuur. Wanneer jongeren in staat zijn om beide werelden te balanceren, is de integratie geslaagd. Integratie draait namelijk om: 'maatschappelijk meedoen met behoud van je identiteit' (van der Deijl & Takken, 2005, p. 13).

2.5.1 Moslimjongeren in een multiculturele stad

Eerder zagen we in dit onderzoek dat er in Antwerpen sinds 2019 meer mensen met een andere migratie achtergrond wonen dan Vlamingen. Een multiculturele stad is een feit.

‘Meer dan cultuur blijft identiteit ook in de toekomst een belangrijke rol spelen voor allochtone jongeren. Hoe iemand omgaat met zijn roots, zijn geloof of andere culturele bagage, wordt steeds individueler ingevuld. Identiteit is een eigentijdse herinterpretatie van de cultuur van de ouders en eerder maatschappelijk dan cultureel beladen. Om een gevoel van eigenwaarde te ontwikkelen is het voor elke jongere met een migratieachtergrond belangrijk trots en inspiratie te ontleen aan de eigen culturele achtergrond.’ (Duurvoort, 2002)

Trots speelt een grote rol bij moslimjongeren. Bij de context van de Vlaming, werd duidelijk dat de Vlaming op zoek is naar zijn identiteit. Dit kan van moslimjongeren ook gezegd worden.

Moslimjongeren trekken duidelijk in groepen op. Hier halen ze ook een deel van hun identiteit uit. Er is vaak sprake van een machtsstrijd en rivaliteit. Vaak is er wel een leider aanwezig, het is goed om dit ook te ontdekken. In het jeugdwerk, is het goed om samen te werken met zo’n groepsleider (van der Deijl & Takken, 2005, p.25). Doordat de jongeren zich organiseren in groepen, creëren ze een vorm van veiligheid. Van der Deijl benadrukt dat jongeren deze ‘peer groups’ nodig hebben om leerervaringen op te doen, die in aanwezigheid van hun ouders of mensen met een hogere status niet mogelijk zijn (2005, p. 26).

De jongeren leren vanuit ervaring in hun vriendengroep, dat respect een recht is van de sterkste. In de gezinnen ligt deze balans anders. Daar wordt er van jongeren verwacht dat ze respect geven, maar ze zullen dit niet ontvangen (van der Deijl & Takken, 2006 p.26). Binnen de kaders van de groep, hebben de jongeren een kans om deze rollen desnoods kwaadschiks om te draaien. Dit zorgt ervoor dat de balans wel eens doorschiet naar eigenbelang, in plaats van de belangen van de ander.

2.5.2 Identiteit van de moslimjongeren

Onder moslim jongeren zijn steeds meer verschuivingen wanneer we naar hun geloofsbeleving kijken. Veel moslimjongeren hebben maar een zwakke band met het geloof en belijden dit beperkt door zich aan sommige gedragsvoorschriften en gewoontes te houden (van der Deijl & Takken, 2006 p. 28). Toch voelen ze zich en worden ze gezien als moslim. Dit heeft opnieuw te maken met trots, trots op het islamitische erfgoed. Ze zijn cultuurmoslim, dit wordt volgens van der Deijl ook vaak gezien als een verzet tegen de anti-islamitische tendens in de maatschappij (2006, p.28).

Ook op praktisch vlak veranderen de jongeren ten opzichte van hun geloof. Veel jongeren vasten, omdat het vanzelfsprekend is. Het vormt ten dele de gemeenschap, het sociale aspect is groot. Maar jongeren zijn minder actief in de praktijk van bidden, het bezoek van een moskee, het lezen van de koran of voor de meiden een hoofddoek dragen (van der Deijl & Takken, 2006 p.28).

In Nederland kennen wij het model ‘belonging before believing’. Dit wordt veel toegepast binnen pioniersplekken. Het idee dat ‘ergens bij horen’ belangrijker is in het begin dan ‘een bepaalde mate van geloofsbeleving’. Bij moslimjongen ligt dit anders. Voor resulteert ‘believing’ in ‘belonging’. Ze doen in de praktijk mee, maar cognitief zijn ze nauwelijks betrokken met het geloof (van der Deijl & Takken, 2006 p.30).

Naast deze ontwikkelingen is er ook een tegen beweging gaande. Een groep jongeren die wel veel waarde hecht aan de geloofsbeleving en de doorleving hiervan. Hierbij verschuift de aandacht en nadruk van ‘beloning’ naar ‘believing’ (van der Deijl & Takken, 2006 p.31).

2.6 Vrijwilligers toerusten

Het toerusten van vrijwilligers gebeurt op drie vlakken: houding, kennis en vaardigheden.

Wanneer het gaat over vrijwilligersbeleid en het toerusten van vrijwilligers, ligt de nadruk vaak op maatwerk. Dit heeft alles te maken met persoonlijkheid maar ook gedeeltelijk met de cultuur. Hoe creëer je een klimaat waarin je vrijwilligers kunnen groeien en welke rol heeft toerusting daarbij? Het is belangrijk dat je nadenkt over welke 'werk cultuur' je wilt bieden. Grofweg zijn deze op te delen in drie verschillende categorieën (Vervoorn, 2017, p. 102). Als eerste is er de 'passieve defensieve' cultuur. Mensen voelen zich niet veilig en aanvaard. Het gevolg hiervan is dat ze aanvaard willen worden en daarom zoeken naar erkenning. Hier zijn ze wel passief in, daardoor zal er weinig creativiteit en initiatief getoond worden.

De tweede cultuur wordt ook wel 'agressief defensief' genoemd. Opnieuw voelt men zich niet veilig en aanvaard, maar dit uit zich in het domineren van elkaar. Dit zorgt uiteindelijk niet voor betere resultaten maar juist voor meer kritiek.

De laatste vorm van cultuur is 'constructief'. Hier voelen mensen zich veilig en aanvaard. Er is voldoening en ruimte om te ontwikkelen. Bij deze vorm is er duidelijkheid rondom de verwachtingen. Deze vorm sluit aan bij het Bijbelhuis en de visie die zij heeft.

Wanneer je te maken hebt met vrijwilligers binnen een organisatie is het belangrijk dat je hier ook echt beleid voor maakt. Het begeleiden van vrijwilligers vanuit de bovenstaande visie en het theoretisch denkmodel doet recht aan het beleid van het Bijbelhuis:

'We willen elk van die mensen goed leren kennen, en onszelf goed laten kennen. Op die manier kunnen we samen uitzoeken wat hen het meeste ligt. De bedoeling is immers dat we een relatie met hen opbouwen die de werking én alle betrokkenen ten goede komt. We willen hen op een goede manier onthalen en ondersteunen waar wenselijk' (Bijbelhuis, 2019, P.32).

Wanneer wij van vrijwilligers vragen dat ze relaties aan gaan met jongeren uit de doelgroep, zullen we hen daarin ook moeten ondersteunen. Toerusting kan om drie vlakken uitgewerkt worden:

- Kennis: welke kennis hebben vrijwilligers nodig om hun leven te delen met moslimjongeren?
- Vaardigheden: wat moeten de vrijwilligers kunnen om hun leven te delen met moslimjongeren?
- Houding: welke houding moeten de vrijwilligers aannemen om hun leven te delen met moslimjongeren?

Op deze vragen zal wordt verder in gegaan bij de het hoofdstuk Resultaten interviews en Conclusies.

Hoofdstuk 3- Resultaten interviews

3.1 Inleiding

Naast de resultaten uit het theoretisch kader zijn tevens de resultaten vanuit de diepte-interviews van belang. Tijdens het proces zijn er 10 respondenten geïnterviewd. Hierbij is gefocust op wat de huidige situatie is van Vlaanderen, hoe de respondenten hun leven delen, wat cultuurverschillen zijn waar men tegen aanloopt, de essentie van de ontmoeting en de toerusting.

Er is gekozen om de thema's, die vanuit de interviews als kern labels gecodeerd zijn, hier te bespreken. De topiclijst is weergegeven in Bijlage 1, de lijst met labels zijn te vinden in Bijlage 2 tot slot is de tabel met coderingen weergegeven in Bijlage 3. De samenvattingen van de interviews zijn toegevoegd als Bijlage 4.

In dit hoofdstuk staan de volgende deelvragen centraal:

- Wat gebeurt er als Vlaamse christenen en moslimjongeren elkaar ontmoeten?
- Wat is eigen aan de cultuur van de Vlaming en welke gevolgen heeft dit wanneer een Vlaming zijn leven wil delen met moslimjongeren?
- Wat hebben Vlaamse christenen nodig om het leven te leren delen met moslimjongeren?
 - o Hoe willen ze toegerust worden?

3.1.1 Onderzoeksverloop

De interviews zijn vanwege COVID-19 via Zoom afgenomen. Dit zorgde voor iets meer ruis op de lijn, maar het gaf tot op zekere hoogte ook meer ruimte omdat er niet door België gereisd hoefde te worden. Eerder is beschreven (1.7) op welke manier er de vragen opgesteld zijn en hoe ze geanalyseerd worden. De interviews zijn afgenomen in de laatste twee weken van mei. Elk interview duurde 45 minuten tot een uur. De geïnterviewde zijn twee medewerkers van het Bijbelhuis, drie vrijwilligers die betrokken zijn bij het Bijbelhuis en haar activiteiten. Vervolgens zijn ook vijf mensen vanuit het Vlaamse netwerk van het Bijbelhuis geïnterviewd. Dit zijn mensen die zelf ook ervaring hebben met het werken met Vlaamse moslimjongeren. Daarnaast zijn zij zelf Vlaams of goed bekend met de Vlaamse context.

3.2 Houding

Wanneer we de ander ontmoeten en ons leven delen zijn er een aantal aspecten belangrijk. De houding die we aannemen is een van die aspecten. In de interviews komt dit veelvuldig naar voren. Om een goed beeld te krijgen van wat er belangrijk is, is er gevraagd naar de essentie van de ontmoeting. Waarom wil men de ander ontmoeten? Welke houding hoort daarbij? Tevens is er onderzocht door middel van analyserende vragen naar de huidige situatie wanneer Vlaamse christenen en moslimjongeren elkaar ontmoeten. Hierbij kwamen de volgende aspecten bij verschillende respondenten (R) naar voren:

- Een open houding (R2, R7, R8)
- Een dienende houding (R2, R7)
- Een proactieve houding (R2, R5, R7)
- Een angstige houding (R5, R6, R7)

'Het moet een levensstijl zijn. Het moet een houding zijn. Het moet een manier van denken zijn vooraleer dan kun je echt je leven delen. Je kan het niet forceren en je kan niet artificieel doen.' (Persoonlijke communicatie, respondent 6)

Houding kan een drempel zijn maar het kan ook mogelijkheden geven en motiverend werken. De houding die iemand aanneemt is belangrijk maar staat in verbinding met zijn/haar persoonlijke identiteit.

'Een goede grondhouding kan helpen om risico's te durven nemen. Dit kan alleen door een sterke identiteit in Christus te houden.' (Persoonlijke communicatie, respondent 6)

‘Een houding heeft dan toch weer met het besef van de positie die wij in christus hebben te maken, hè. De Bijbeltekst zegt Hij die in ons, zoals is groter of meer eerder dan hij die in de wereld is.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 7)

Het aspect van de houding staat ook in relatie tot de verbinding die je met de ander aangaat. Dit wordt hier verder uitgewerkt.

3.3 Verbinding

In dit hoofdstuk staat verbinding centraal. Hoe kan de verbinding gemaakt worden met de ander? Wat is er nodig om je leven te delen? Tevens wordt er gekeken welke brug geslagen moet worden voordat het leven gedeeld kan worden. Bij verbinding staat ontmoeting centraal, de kern van verbinding voor de respondenten is:

- In de ontmoeting ben je gericht op de ander (R2)
- Ontmoeting vanuit liefde (R5)
- Wederzijds respect voor de cultuur (R6)
- Iemand persoonlijk ontmoeten en samen optrekken (R8)
- De kinderen en jongeren echt zien (R 9)

Respondent 10 deelde later schriftelijk nog een aanvulling op haar visie:

‘Ik blijf ermee zitten dat ik op je vraag ‘wanneer is een avond geslaagd?’ enkel antwoordde dat als er appreciatie is/wederzijdse band (doordat ze bijv. bewust afscheid nemen). Maar een avond is in de eerste plaats geslaagd voor mij als ze zich hebben durven openstellen, de ruimte hebben gevoeld om iets te delen/hun mening te uiten :) Of als je uit hun lichaamstaal kan lezen dat ze zich veilig/comfortabel voelen en betrokken zijn bij het gesprek (dan zijn zelf woorden niet altijd nodig)’. (Persoonlijke communicatie, respondent 10)

De verbinding zit enerzijds in de relatie tussen de vrijwilliger en de moslim jongeren, anderzijds wordt ze gestimuleerd vanuit een bepaalde grondhouding.

Om deze verbinding aan te kunnen gaan is die grondhouding nodig. De kern van deze houding is al eerder genoemd. Echter zijn er aspecten die een verbinding kunnen belemmeren. In dit onderzoek wordt dit geduid als een ‘drempel’. Een Vlaming kan vanuit zijn of haar eigen cultuur verschillende drempels ervaren. De drempels die de verbinding kunnen tegenwerken, volgens de respondenten zijn:

- Verbinding kost tijd (R3, R6)
- De drang om het evangelie te delen (R5, R6)

Zeker het laatste aspect kan tegenstrijdig werken. Vlamingen voelen vaak de druk om het evangelie te delen, maar kunnen daarbij voorbijgaan aan de persoon met wie ze dit delen. Hiermee kun je een echte ontmoeting uit de weg gaan.

‘Soms heeft de Vlamingen, een druk om het evangelie te delen. Daarmee zitten we in een kramp dat we gewoon de boodschap kwijt, maar we zijn dan niet geïnteresseerd in die persoon... We zijn eigenlijk alleen maar geïnteresseerd in wat wij zelf voelen.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 6)

3.4 Beleid

In de probleemstelling van dit onderzoeksrapport wordt duidelijk dat er onvoldoende beleid is voor de toerusting van medewerkers en vrijwilligers. Dit komt ook naar voren in de interviews. Toerusting is driedelig: Kennis, houding en vaardigheden. In de interviews is vooral aandacht besteed aan kennis en houding. Er is gekozen om ‘houding’ als apart kern label te behandelen omdat het niet alleen gaat om een houding die toegerust kan worden maar ook om een basishouding. Wanneer een vrijwilliger zijn leven niet

wil delen met moslimjongeren, kun je investeren in toerusting echter ga je dan aan de kern voor bij. Om deze reden is besloten deze apart te labelen.

Voor het beleid kwamen een aantal aspecten naar voren die van belang zijn voor het beantwoorden van de hoofdvraag. De vrijwilligers hebben behoefte aan:

- Duidelijke verwachtingen en kaders
- Een visie die gedeeld wordt

Ze geven aan dat dit motiverend werkt, echter is dit nu niet altijd aanwezig. De vrijwilligers ervaren dat er niet altijd duidelijk gecommuniceerd wordt wat de verwachtingen zijn.

‘En dan vraag ik me af, had ik daar een rol in moeten spelen? Maar ik weet dan niet wat er van mij verwacht wordt...’ (Persoonlijke communicatie, R10)

‘Ik miste sturing bij de meisjes club. Er was niet altijd duidelijk wat op de planning stond. Afspraken van: dit gaan we doen. Wil jij deze avond voorbereiden? Dat heb ik gemist.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 8)

De ene vrijwilliger durft dit wel zelf aan te geven, maar de ander niet.

3.4.1 Visie

Visie delen werkt motiverend (Hybels, 2002). Het zorgt ook voor duidelijkheid. Vrijwilligers delen dat ze hier behoefte aan hebben:

‘Je weet de visie natuurlijk wel, maar het is fijn om hier ook samen over na te denken. Daar wordt iedereen enthousiast van. Misschien één keer per jaar samen komen. Met het hele Bijbelhuis.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 8)

‘We zijn vaak gewoon bezig met onze taak, maar praten niet vaak over visie. Dit mis ik weleens.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 9)

‘Ik voel me niet bekwaam, dus ja, het zou mij helpen wanneer we echt gewoon een keer heel duidelijk de verwachtingen van beide kanten met elkaar spreken en ook de visie van de meisjesclub op korte, middellange en lange termijn nog een bespreken of uitdenken.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 10)

Mensen uit het werkveld geven aan dat het delen van visie een belangrijk onderdeel van je organisatie is. Hierbij creëer je aandacht voor de vrijwilliger en neem je hen mee in het proces. Het kan de vrijwilliger helpen in het vormen van zijn of haar identiteiten. Maar ook een specifieke visie voor de activiteiten. Vrijwilligers geven aan dat ze graag samen nadenken over het doel van de activiteit en welke onderwerpen er op de planning staan.

Wanneer je betrokkenheid wil van vrijwilligers is het belangrijk dat je hen mee neemt in besluiten en hen informeert over nieuwe ontwikkelingen. We zien de laatste maanden dat er veel veranderd is in het werk van het Bijbelhuis. Al voor Corona werden er minder activiteiten georganiseerd om meer te focussen op beleid en fondswerving. Daarnaast is er een lange tijd op een lage capaciteit gewerkt. Dit betekende dat de jongerenwerker ook de kinderwerker werd. Alle vrijwilligers die ik gesproken heb geven aan een goede band te hebben met de jongerenwerker. Hij ondersteund hen en is ook hun aanspreekpunt. Maar wanneer het gaat over grote veranderingen, zien we vanuit de interviews naar voren komen dat de vrijwilligers mee genomen willen worden. Ze geven aan ook behoefte te hebben aan visie en informatie van het Bijbelhuis in het algemeen. Dit overstijgt namelijk de organisatie waar zij vrijwilliger bij zijn, dit heeft echter wel invloed op hen.

Visie delen is in dit geval tweedelig:

- Als organisatie, hierbij kan gedeeld worden wat ontwikkelingen zijn rondom het werk en de toekomst. Maar ook wat de visie van het bijbelhuis zelf is. Kom met elkaar samen rondom de kern van de organisatie.

‘Het is belangrijk dat je met een duidelijke visie komt. Ik denk dat dat gaat prikkelen. Het dus dat je vrijwilligers weten: Wie ben je als organisatie? Waar sta je voor? En wat wil je bereiken?’ (Persoonlijke communicatie, respondent 7)

- Als ‘kernteam’, omdat het Bijbelhuis vooral met clubs werkt is het goed om regelmatig met de vrijwilligers die bij deze club betrokken zijn samen te komen. Samen kijk je naar wat je de komende tijd kunt doen en hoe je dat het beste kunt doen. De hoofdwerker, werkt de visie uit. Maar deze wordt wel overlegt en voorgelegd aan de vrijwilligers. De vrijwilligers geven aan dat ze dit ook prettig zouden vinden.

3.4.2 Evaluatie/ leren

Naast de open houding die verwacht wordt van de vrijwilliger, waarin ‘het leren van elkaar’ een grote rol speelt. Speelt dit ‘leren’ ook een grote rol in de ontwikkeling van de vrijwilliger. Hierbij is het goed als een vrijwilliger de ruimte krijgt om zich te ontwikkelen en dus ook fouten te maken (R5). Eveneens is het van belang dat de oefenplek die het bijbelhuis biedt ook kan worden gebruikt (R2).

Evaluatie en begeleiding moet ook aansluiten bij de vrijwilliger. Wanneer er eventuele vrijwilligers uit andere culturen zich zouden aansluiten bij het Bijbelhuis, heeft dit niet zo zeer invloed op het beleid. De aanpak daarentegen zal wel anders moeten zijn.

‘Als je natuurlijk iemand hebt uit Assyrië. Die deden heel trouw hun best en natuurlijk sprak je en daar ook over, maar de hele manier van evalueren zoals wij dat gewend zijn en misschien ook opschrijven van doelen en het terugkoppelen zijn zei niet gewend en kan ook verkeerd vallen.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 2)

3.4.3 Samen

Voor vrijwilligers is het erg belangrijk dat ze mee genomen worden in besluiten, maar ook dat ze het gevoel hebben dat ze samen het werk doen. Dit is motiverend voor vrijwilligers (R2,R8, R9, R10). Tegelijkertijd zorgt het voor een goede leeromgeving.

‘Dat is belangrijk, gemeenschapsdenken. Ook leren, werk je, je bent niet individueel bezig mechanisch gemeenschappelijk.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 2)

‘Dat is dan nog belangrijker dan de kennis. Echt het gevoel van: we doen het samen.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 4)

Dit heeft niet alleen te maken met de band tussen de vrijwilligers, maar ook met de band tussen de medewerkers en de vrijwilligers. Angst voor het onbekende kan een drempel zijn. Door het samen te doen, werk je drempelverlagend.

3.4.4 Motivatie

Eerder hebben we gezien dat samenwerken (R2, R4, R8, R9, R10) een motiverende factor is voor vrijwilligers. Motivatie komt ook terug wanneer het gaat om het creëren van duidelijkheid rondom de verwachtingen (R8, R10).

3.5 Kennis

Wanneer we het hebben over drempels om relaties aan te gaan zou kennis zowel drempelverhogend als drempelverlagend kunnen werken. De vrijwilligers geven zelf aan dat ze niet zo zeer behoefte hebben aan extra kennis op het gebied van de islam. Door het leren en ervaren in de praktijk doen ze al kennis op. Daarnaast zijn de jongeren met wie ze in contact komen ook oud genoeg om eventuele aspecten uit te leggen.

‘Ik kan vragen over de islam ook met een islamitisch vriendin spreken, Daarnaast zijn de meisjes oud genoeg om dingen uit te leggen. Wanneer je een open houding hebt willen ze ook dingen delen.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 8)

Voor een Vlaming is de drempel voor toerusting in het algemeen al groot:

‘Ik heb ooit een cartoon gezien van een Belg en een Nederlander die alle twee van een baas coaching aangeboden kregen en de Nederlander zei: supertof dat je me zo waardeert. En de Belg zei: wat heb ik nu weer fout gedaan? Dat is wel een beetje de cultuur samengevat. Waarom moet ik naar een vorming, dan doe ik iets mis ofzo? Terwijl het juist over groei gaat.’ Persoonlijke communicatie, respondent 4)

Toch blijkt uit de gesprekken met de medewerkers en mensen uit het werkveld dat kennis wel op prijs gesteld wordt. Het is goed om een bepaalde mate van basiskennis te hebben. Het kan helpend zijn om kennis te hebben over het verschil in religie (R2). Tevens is het helpend wanneer de kennis verbonden wordt aan de praktijk (R6).

Daarentegen kan kennis ook een negatief effect hebben. Het kan een extra drempel creëren voor een heilzame ontmoeting.

‘Ik vind het zo waardevol om met die jongeren te gaan kijken naar : wie ben jij, wat is jouw roeping? Hoe heb jij God ervaren? Hoe wil jij een moslim bereiken? Wat is jouw ervaring op dit moment? Al omdat we toch vaak geneigd zijn om met die expertise die een gekleurd beeld te brengen – en dat wil niet zeggen dat mijn ervaring in jouw ervaringen zijn.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 6)

‘Eigenlijk moet je niet zoveel kennis hebben. Het draait om gewoon jezelf te zijn en je leven te delen. Je hoeft niet al die kennis te hebben over de Koran of je hoeft geen specialist zijn. Eigenlijk is het beter je niet.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 7)

Te veel kennis of een ingekleurd beeld kan voorkomen dat er een echte ontmoeting plaats vindt. Daarom leggen de respondenten ook de nadruk op de eigen ervaring en ontwikkeling. Ook komt het weer terug op een goede grondhouding tegenover de ander.

Wanneer er toch kennisoverdracht plaats vindt, is het voor een Vlaming belangrijk dat dit door een expert gebeurt (R4). Dit zou ook een ex-moslim of een christen uit het Midden-Oosten kunnen zijn, dit werkt motiverend.

3.6 Cultuur

In het Bijbelhuis zijn allerlei culturen vertegenwoordigd. Door de positie in de Vlaamse samenleving is een culturele brug slaan dan ook van groot belang. De volgende aspecten komen terug bij de respondenten:

- Cultuur van angst voor het onbekende (R1, R2, R5, R6, R7)
- Grote verscheidenheid in de samenleving (R2, R5, R6, R7). Denk hierbij aan individualisme of juist een zoektocht naar identiteit.

Door de culturele dimensies in Vlaanderen, die ook in de literatuur aan de orde komen, moet er goed nagedacht worden over hoe het Bijbelhuis zich hiertussen beweegt.

Toch kunnen de verschillen in cultuur ook als kans gezien worden (R5). Het zorgt ervoor dat je juist moet focussen op de kern. Waar kun je elkaar in vinden? Wat vind je belangrijk in het leven?

Volgens de respondenten kan de angst en verscheidenheid het beste overbrugd worden door ervaringen te creëren (R1, R7). Door begeleiding, wordt dit ook een leerervaring.

3.7 Bekendheid

Door de bekendheid van het Bijbelhuis te vergroten, zullen ze meer kunnen inbedden in de Vlaamse context. Zo kan het Bijbelhuis nog beter de kennis delen die ze heeft.

‘Het Bijbelhuis mag meer als een voorbeeld wordt gezien gaan worden. Daarvoor is wel bekendheid nodig. Dan kunnen andere Vlamingen pas zien welke kennis er is en wat er gebeurt.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 6)

3.8 Samenvatting

Het onderzoek bewijst dat de kern van de verbinding te vinden is in de juiste grondhouding ten opzichte van de ander. Hierbij kan toerusting op het gebied van kennis en vaardigheden ondersteuning bieden. Er zijn drempels om het leven te delen. Deze kunnen voortkomen uit angst voor het onbekenden, een individualistische samenleving of juist een overschot aan kennis op het gebied van de islam. Deze drempels kunnen verlaagd worden door het opdoen van goede ervaringen. Hier moet dan ook ruimte voor geboden worden.

Wanneer we kijken naar het beleid voor de vrijwilligers, wordt helder dat er behoefte is aan duidelijke kaders en verwachtingen. Het delen van de visie kan helpend en tevens motiverend zijn.

Hoofdstuk 4 - Conclusie en Discussie

4.1 Inleiding

In de eerste drie hoofdstukken is de uitwerking van het onderzoek te lezen. Door middel van literatuuronderzoek en de diepte-interviews zijn de resultaten verzameld. In dit hoofdstuk zullen allereerst de deelvragen beantwoord worden om vervolgens de hoofdvraag te beantwoorden. Dit zal dan tevens de conclusie zijn. Vanuit deze conclusie zullen de aanbevelingen voortkomen.

4.1.1 Herhaling probleemstelling

Momenteel is er het verlangen om het leven te delen, maar hierbij is nog geen toerusting voor vrijwilligers en medewerkers die hierbij aansluit. Er is nog geen duidelijk vrijwilligersbeleid. Dit betekent dat er ook niet helder is wat er precies van vrijwilligers verwacht wordt.

4.2 Beantwoording deelvraag 1

De literatuurstudie van Hoofdstuk 2 is nodig om op een deductieve manier deelvraag 1 te kunnen beantwoorden: *Wat leren we van actuele en gezaghebbende publicaties in de christelijke theologie over het leven delen met mensen met een andere religieuze en culturele achtergrond?*

Wanneer we opzoek zijn naar een antwoord op deze vraag moeten we eerst tot de kern komen. Wanneer wij ons leven delen, gaat er namelijk nog iemand aan vooraf. God die zijn leven deelt en tot ons komt. Dit is in zekere zin de kern van ons bestaan. God is aanwezig en heilzaam present in deze wereld. Dit is een lijn die we door de hele Bijbel heen zien. God die zichzelf openbaart als de 'Ik ben', God die zich in Jezus verbindt aan deze wereld en God die zich door de Geest verbindt aan ons hart.

We kunnen niet over 'het leven delen' spreken als we eerst spreken over hoe God zijn leven met ons deelt. Dat is de kern, vanuit deze gedachte kunnen wij ons leven met andere delen. Dit wordt ook wel een weerspiegeling van Gods heilzame presentie genoemd. Wanneer we ons leven delen draait het namelijk niet om ons zelf. Maar zetten we de ander in het licht van Jezus.

Dit betekent dat we aanwezig moeten zijn in het leven van anderen, daar waar God ons roept. Aanwezig zijn bij pijn, vreugde, verdriet, boosheid, maar ook gewoon in het dagelijks leven. Dit betekent dat we trouw moeten zijn. Ook wanneer iemand andere keuzes maakt op het gebied van geloof en de invulling van zijn of haar leven. Het leven delen, heeft tot gevolg dat je oog hebt voor de ander. De verbinding aan willen gaan met de ander.

Jezus ging naar de minste, Hij deelde zijn leven in de marge, Hij had oog voor de mensen die buiten de boot vielen, voor mensen die een compleet andere levensstijl hadden dan Hem. Dit is het voorbeeld wat we moeten volgen.

Wanneer de vrijwilligers en de staf van het Bijbelhuis hun leven willen delen met moslimjongeren, vraagt dit om een open houding. We hebben als volgelingen van God niet de opdracht gekregen om anderen te overtuigen en eindeloze discussies aan te gaan. Want juist door kwetsbaar te zijn kun je tot elkaar naderen. Dan is het mogelijk om tot de kern te komen en een spiegel zijn van Gods genade en liefde voor deze wereld.

4.3 Beantwoording deelvraag 2

Wat is eigen aan de cultuur van de Vlaming en welke gevolgen heeft dit wanneer een Vlaming zijn leven wil delen met moslimjongeren?

Voor de analyse van deze deelvraag is er vooral gefocust op de IBM-dimensies van Hofstede & Hofstede. Een Vlaming heeft een hoge onzekerheidsmijding. Dit is te verklaren door te kijken naar de geschiedenis van België. Vandaag de dag heeft het vooral tot gevolg dat een Vlaming zeer op zichzelf gesteld is. Er zijn verschillende groepen in Vlaanderen, maar deze komen niet snel nader tot elkaar. Het maakt niet uit of dit nu te maken heeft met religie, achtergrond of sociale status. Doordat Vlaanderen hoog op de index van

onzekerheidsmijding scoort, zijn ze bang voor onzekerheid en proberen ze dit zo veel mogelijk te elimineren in de samenleving.

Dit betekent dat er veel regels en wetten zijn, deze worden hooggewaardeerd. Daarnaast is er een grote neiging tot nationalisme en fundamentalisme. Er wordt vaak afkerend gereageerd om mensen met een andere etniciteit.

Hier staat individualisme mee in verband. Hoewel Vlaanderen dicht bij Nederland staat in deze index is er toch een groot verschil. De Vlaming wordt ook wel een eiland individualist genoemd. De uitspraak '*Hier sta ik, als jij mij met rust laat, laat ik jou met rust*' is hier kenmerkend voor. De angst voor het onbekende en een sterke drang naar individualiteit resulteert erin dat Vlamingen nog meer op hun eigen groep gericht zijn.

De laatste dimensie die aan de orde kwam was de dimensie van machtsafstand. Er wordt in Vlaanderen verwacht dat er een machtsafstand is tussen bijvoorbeeld een werkgever en een werknemer. In zekere zin is er ook meer respect voor macht/mensen in machthebbende posities.

Al deze aspecten zijn belangrijk wanneer we Vlamingen willen toerusten om hun leven te delen. Hierbij is het vooral belangrijk dat we de cultuur als iets positiefs benaderen. Een (christelijke) Vlaming moet best wat drempels over om zijn leven te delen met een moslimjongere. Dit vraagt van het bijbelhuis een belangrijke actie namelijk dat zij haar kennis deelt. Wanneer het Bijbelhuis bekender wordt in de Vlaamse context kunnen ze met meer kerken en christenen hun expertise delen. Dit zal betekenen dat er steeds meer kennis komt in Vlaanderen over de werking en over de mogelijkheid om je voor het Bijbelhuis in te zetten.

Het Bijbelhuis is een unieke plek waar mensen multiculturele en multireligieuze ervaringen op kunnen doen, juist die ervaringen zijn belangrijk. Zo kun je aan Vlamingen laten zien dat het onbekende niet eng hoeft te zijn. Zo vallen muren en vooroordelen weg en kunnen er relaties ontstaan.

Hierbij is het goed als de nadruk ligt op het samenwerken. Daardoor wordt het niet een project wat een vrijwilliger alleen aan gaat, maar geef je diegene een gemeenschap van mensen die ook onderweg zijn.

Moslimjongeren leven in een spagaat. Ze zijn gevangen tussen de culturele en religieuze normen en waarden die ze vanuit huis mee krijgen en de culturele normen en waarden van de Vlaamse cultuur. Er zullen aspecten zijn die overeenkomen voor moslimjongeren en de Vlaamse vrijwilligers. Het is voor de jongeren belangrijk dat ze vertrouwen krijgen. Ze moeten niet in hokjes geduwd worden, maar ze verlangen juist naar respect.

4.4 Beantwoording deelvraag 3

Wat gebeurt als Vlaamse christenen en moslimjongeren elkaar ontmoeten?

In de interviews is hierop gefocust door te vragen naar de ervaringen van de respondenten. Hieruit kunnen we de volgende conclusies trekken.

Vlamingen zijn erg op zichzelf en hun eigen groepje gericht. De Belgische samenleving is sterk versplinterd. Dit geldt ook voor christelijke Vlamingen en dit heeft invloed op de kerken in Vlaanderen. Er zijn veel kleine gemeentes maar er wordt weinig samengewerkt.

Door de grote scheidingen tussen verschillende groepen is het bijzonder wanneer Vlaamse christenen en moslims/ moslimjongeren elkaar ontmoeten. Dit werd door sommige respondenten zelfs als 'uniek' bestempeld.

Een van de grootste aspecten die aan de orde kwam in de interviews, was de houding tegenover het evangelie. Veel christelijke Vlamingen hebben een grote neiging om het evangelie te delen. Dit is natuurlijk erg mooi. Maar in het werkveld zie je dat dit vaak de grootste drive is om een relatie aan te gaan. Dit heeft gevolgen, want als een moslim geen interesse heeft in het evangelie dan bloed de relatie al snel weer dood. Door de angst voor het onbekende en onzekerheid kan er een drempel ontstaan om de ontmoeting aan te gaan. Vlamingen zijn sterk georganiseerd in groepen, daarentegen zijn moslimjongeren dat ook. Door niet zo zeer te focussen op de identiteit van de jongeren als moslim geef je hen de ruimte om jou in openheid

te benaderen. De jongeren zijn moslim, maar veelal cultuurmoslim. Hierbij moet je dus uitkijken dat je ze niet te veel in een hokje of vakje stopt.

‘Ik denk ook als je te hard zegt: Jullie zijn moslims. Dan creëer ik zelf een kloof. Laat juist zien dat je de jongeren ziet, niet alleen de focus op religie of afkomst. Maar op de persoon daarachter.’ (Persoonlijke communicatie, respondent 3)

In het Bijbelhuis is de relatie van groot belang. Dat wil zeggen dat een activiteit niet het hoogste doel is. De medewerkers en de vrijwilligers zijn juist gefocust op de ontmoeting. Dit kost tijd en hier is vertrouwen voor nodig. Maar dan kun je de relatie aan gaan.

Wanneer het evangelie gedeeld wordt is er ook vaak de neiging om gelijk de grote dogma's te bespreken. Jezus als Zoon van God, Jezus aan het kruis voor onze zonden of de vergeving die we van God ontvangen. Door deze dogma's te bespreken slaat men veel stappen over. Ten eerste moet er rekening gehouden worden met de religieuze context van een moslim. Wanneer men spreekt over Jezus als Zoon van God zal hij/zij dit heel anders opvatten. Daarnaast komt men al snel in een discussie terecht die vaak stukloopt.

Het is goed bij toerusting aandacht te besteden aan kennis over de islam en hoe wij als christen hiermee omgaan. Aan de ene kant gaat het om een basishouding en een houding tegenover het evangelie. Maar het gaat ook over de kennis van de Islam en welke rol het christendom daarin speelt.

4.5 Beantwoording deelvraag 4

Wat hebben Vlaamse christenen nodig om het leven te leren delen met moslimjongeren?

Uit de interviews is gebleken dat de vrijwilligers vooral behoefte hebben aan duidelijkheid. Daarnaast is het belangrijk dat de visie regelmatig gedeeld wordt. Door 'vision leaks' toe te passen kun je vrijwilligers blijvend motiveren. Deze visie kan over de inhoud van de clubavonden gaan maar ook over het Bijbelhuis als organisatie. Het is hierbij belangrijk dat je de vrijwilligers op sleeptouw neemt. Zorg voor een constructieve cultuur binnen het Bijbelhuis. Hier voelen vrijwilligers zich veilig en aanvaard. Spreek dus uit dat je hen aanvaard en waardeert.

Voor vrijwilligers is de toerusting niet het belangrijkste.

‘Het gaat niet zozeer om toerusting op het gebied van kennis, maar het gaat wel om gewoon dat je de kans krijgt om ervaring op te doen.’ (Respondent 9, persoonlijke communicatie, 2020, 3 juni)

Ook mensen uit het werkveld bevestigen dit.

‘Eigenlijk moet je niet zoveel kennis hebben. Het draait om gewoon jezelf te zijn en je eigen leven te delen met wie je ontmoet. Je hoeft niet al die kennis te hebben over de Koran of je hoeft geen specialist zijn. Eigenlijk is het beter van niet. Want dan kun je gewoon meer natuurlijk zijn en met de ander omgaan.’ (Respondent 6, Persoonlijke communicatie, 2020, 26 mei)

Toch kan toerusting, ook op het gebied van kennis belangrijk zijn en drempelverlagend werken. Maar kennis op gebied van de islam is belangrijk, maar niet het voornaamste. Concluderend uit de data verzameling zijn de volgende aspecten van belang bij toerusting.

4.5.1 Een goede grondhouding is alles veranderend

Het belang van een houding die gegrond is in liefde en respect, kwam in elk interview naar boven. Je kunt je leven niet met iemand delen als je dit maar half doet, je kunt elkaar niet echt ontmoeten als je eigenlijk geen respect voor de ander hebt en je kunt niet met iemand je leven delen als je eigenlijk alleen maar een relatie aangaat om iemand te bekeren.

Wanneer de focus ligt op de relatie, op iemand echt ontmoeten, is een goede grondhouding van groot belang. Dit is nog belangrijker dan het hebben van kennis. Wanneer je niet op de juiste manier naast de

ander kunt staan, kun je niet je leven delen. Alles overziend zorgt een goede grondhouding voor een sterk fundament en is daardoor alles veranderend. Ook dit is een onderdeel van 'being with'. Wat er ook gebeurt, ik wil er voor jou zijn. Ik wil van je leren, ik wil je bijstaan in goede maar ook in slechte tijden. Waarden die hierbij belangrijk zijn: trouw, integriteit, openheid en oprechtheid.

Juist deze grondhouding kan ervoor zorgen dat de drempel voor het onbekende lager wordt. Door deze grondhouding zul je minder snel vanuit angst of negativiteit kijken naar een moslim. Dit is belangrijk voor de werking.

Een Vlaming zit vaak vast aan allerlei regels. Dit kan gunstig zijn, maar het kan iemand ook tegen werken. In het Bijbelhuis wordt geobserveerd dat veel Vlamingen ook op geloofsgebied aan die regels vast zitten. Het 'hoe', 'wat' en 'waarom' van geloven staat vast. Ze kunnen dit vaak heel duidelijk uitleggen. Maar op deze manier ligt al snel de nadruk op evangelisatie. Dit kan Vlamingen in de context van het Bijbelhuis ook tegen werken. Dit betekent dat een Vlaming toegerust moet worden om in zijn of haar houding deze regels iets los te laten.

Daarnaast is de Vlaamse samenleving erg gefragmenteerd en individualistisch, dit geldt ook voor de kerken. Doordat er in verhouding weinig wordt samengewerkt met andere kerken, zijn veel Vlamingen vooral bekend met hun eigen kerk. Vooral de kloof tussen protestantse en evangelische kerken is groot. Wanneer vrijwilligers in het Bijbelhuis komen, zitten ze vaak vast in/aan hun eigen geloofsbeleving. Dit is goed omdat ze getuigen van hun eigen geloof, maar ze moeten zich blijven beseffen dat het Bijbelhuis interkerkelijk is. Ook al is het verbonden aan de VKPB, het is vooral onderdeel van de wereldwijde kerk. Hier maakt de vrijwilliger deel van uit. Hierbij moet de vrijwilliger bewust zijn dat hij of zij niet alleen zijn of haar eigen geloofsbeleving deelt, maar dit in een breder perspectief zet.

4.5.2 Benodigde kennis

Het is belangrijk en goed dat vrijwilligers basiskennis hebben van de Islam. Maar deze kennis is er niet voor om uiteindelijk discussies te gaan voeren. De kennis is belangrijk om de context van de moslimjongeren beter te begrijpen. Deze kennis kunnen ze opdoen door ervaring op te doen met de doelgroep. Groeien in kennis is een onderdeel van discipelschap, daarom is het belangrijk dat de vrijwilligers de mogelijkheid krijgen om zich op het gebied van kennis te ontwikkelen. Het zou een plek kunnen krijgen op de vrijwilligersdag, georganiseerde training of binnen de kernteams. Ook zou het onderdeel kunnen zijn van voor- of nabesprekingen van een activiteit.

4.5.3 Benodigde vaardigheden

De vaardigheden die van vrijwilligers gevraagd wordt, of waar ze in kunnen ontwikkeling is afhankelijk van de kaders van de vacature. Het is altijd belangrijk dat er aandacht besteed wordt aan interculturele communicatie. Voor de een zal dit bekender zijn dan voor de ander. Hierbij is het weer van belang dat vrijwilligers in de praktijk de ruimte krijgen om hieraan te werken.

Wat voor alle vrijwilligers geldt is dat het belangrijk is dat ze betrokken zijn en dat ze kunnen samenwerken. Vaardigheden kunnen verbeterd worden wanneer er een evaluatiecultuur ontstaat. Door op regelmatige basis feedback te geven en te ontvangen, kunnen de vrijwilligers ontwikkelen in hun vaardigheden.

4.6 Beantwoording hoofdvraag

De hoofdvraag van dit onderzoek is als volgt: *Op welke manier kan het Bijbelhuis haar medewerkers en vrijwilligers toerusten om hun leven als christen te delen met moslim jongeren in de leeftijd van 10-18 jaar?* Vrijwilligers willen gehoord worden, hebben duidelijkheid nodig en behoefte aan een stip op de horizon. Het Bijbelhuis sluit hier het beste bij aan als ze met enige regelmaat een toerustingsdag of vrijwilligers dag organiseert. Dit kan voor alle vrijwilligers, maar je kunt ook samen komen met een kernteam van een specifieke activiteit. Door dit onderdeel te maken van je beleid is er ruimte voor toerusting en begeleiding. Het is daarbij belangrijk dat vrijwilligers worden mee genomen in veranderingen. Wanneer vrijwilligers hun leven delen met moslim jongeren zal dit een grote impact hebben. Het zorgt ervoor dat vrijwilligers met een verbrede, andere blik naar de jongeren kijken en vice versa. Hierbij is wel een basiskennis nodig over

de Islam, de achtergrond van de jongeren en theologische verdieping over wat het betekent om je leven te delen. Een vrijwilliger moet ondersteund worden en kennis ontvangen over de culturele en religieuze brug die geslagen moet worden.

4.7 Discussie

Concluderend is uit de resultaten van literatuur- en praktijkonderzoek gebleken dat er behoefte is aan toerusting. Op dit moment zijn er verschillende drempels voor Vlamingen die hen ervan weerhouden om hun leven te delen. Het Bijbelhuis wil haar vrijwilligers juist een oefenplek bieden om hierin te groeien. Het Bijbelhuis en de mogelijkheid om hier ervaring in op te doen is uniek in Vlaanderen. Door de gefragmenteerde samenleving beperkt men zich vaak tot zijn of haar eigen groep. Dit geldt ook voor christenen en kerken. Alles overziend liggen hier dus mogelijkheden voor het Bijbelhuis om een leidende positie in te nemen binnen de Vlaamse Protestantse en Evangelische kerken. In dit onderzoek is weinig aandacht besteed aan de context van de Vlaamse kerken, hier zou vervolgonderzoek naar gedaan kunnen worden. De onderzoeksvraag zou dan als volgt kunnen luiden: Op welke manier kan het Bijbelhuis Vlaamse kerken toerusten om hun leven als christen te delen met moslims?

Wanneer we kijken naar de bredere samenleving liggen hier mogelijkheden voor het Bijbelhuis. Dit onderzoek is sterk theologisch getint, met andere woorden zou dit niet zo geschikt zijn voor een onchristelijke organisatie of stadsbestuur. Natuurlijk kunnen er dingen gefilterd worden echter wordt de kern van dit onderzoek dan afgezwakt. Op landelijk of plaatselijk niveau zou het Bijbelhuis wel een verbindende rol kunnen spelen. Met de kennis en contacten die er zijn zou het Bijbelhuis advies kunnen geven aan andere organisaties.

Wanneer het Bijbelhuis op basis van dit onderzoek een adviserende rol zou innemen, moet er rekening gehouden worden met het feit dat dit onderzoek zich weinig heeft gericht op de context van de Vlaamse moslimjongeren. Dit is voor het Bijbelhuis geen struikelblok, omdat dit juist hun expertise is. Maar dat betekent wel dat dit onderzoek alleen kan adviserend kan zijn als aanvulling op de bestaande kennis.

Dit onderzoek roept ook vragen op bij de inzetbaarheid van de vrijwilligers. Hoeveel mag je van een vrijwilliger verwachten? Het leven delen als vrijwilliger is een grote opdracht. Hier is in dit onderzoek te weinig aandacht aan besteed. Het blijft altijd belangrijk dat de vrijwilliger een verlengde is van de organisatie. Hierbij ligt de verantwoordelijkheid dus niet bij de vrijwilliger, maar zet hij of zij zich kortstondig of voor een bepaalde periode in voor de organisatie. Deze balans is soms moeilijk te vinden.

Hoofdstuk 5 - Aanbevelingen

5.1 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de bovengenoemde conclusie zijn er diverse aanbevelingen die hieruit voortkomen voor het Bijbelhuis:

- Rust de vrijwilligers toe op kennis, houding en vaardigheden. Dit kan op een manier die past bij het Bijbelhuis.
 - o Kennis: Vrijwilligers hebben achtergrondkennis van de islam nodig om de context en de leefwereld van de moslimjongeren te begrijpen. Diepgaande kennis is niet nodig, een vrijwilliger krijgt dit mee in de praktijk.
 - o Houding: een open, geïnteresseerde, respectvolle en verbindende houding is van groot belang. Hier moeten vrijwilligers in begeleid worden.
 - o Vaardigheden: vrijwilligers hebben vaardigheden in samenwerken en interculturele - communicatie nodig. Hier kunnen ze concrete toerusting voor ontvangen op een vrijwilligersdag.
- Zorg structureel voor meer bekendheid in Vlaanderen. Doormiddel van aanwezigheid op christelijke evenementen, betrokken te zijn bij kerken en het Bijbelhuis te verbinden aan andere christelijke Vlaamse organisaties.
- Neem concrete verwachtingen vanuit de vrijwilliger maar ook vanuit het team op in een vrijwilligers contract en beleid.
- Verdiep je als Bijbelhuis team regelmatig in wat het betekent om Gods presentie te weerspiegelen.
- Op dit moment worden er informatie brochures ontwikkeld met vragen en antwoorden die moslims hebben over het christelijke geloof. Biedt deze samen met de resultaten van dit onderzoek betreffende houding en vaardigheden, ook aan Vlamingen aan.
- Werk samen met christelijke organisaties in Vlaanderen, zoals het EJV, door een programma op te zetten waarbij jongeren die aangesloten zijn bij die organisaties kunnen proeven en leren in het Bijbelhuis. Dit zou voor een jaar kunnen, maar ook voor een aantal maanden.

5.2 Aanbevelingen vervolgonderzoek

- In dit onderzoek is minder aandacht besteed aan de context van de Vlaamse moslimjongeren. Tot op zekere hoogte is hier bewust voor gekozen. Er is al veel kennis bij het Bijbelhuis rond deze groep en het gaat om de toerusting van de Vlaamse vrijwilligers. Toch zou het voor een vervolgonderzoek goed zijn als hier verder onderzoek naar gedaan wordt. Waar liggen de behoeftes van een Vlaamse moslimjongere en hoe kan het Bijbelhuis hierbij aansluiten?
- In dit onderzoek is vooral gefocust op de Vlaamse vrijwilligers en eventuele medewerkers. Maar de vervolgstap zou zijn: Op welke manier kan het Bijbelhuis Vlaamse kerken toerusten om hun leven als christen te delen met moslims?

5.3 Eindproduct en innovatie

5.3.1 Handvaten voor het vrijwilligersbeleid:

- Benader mensen met een gerichte vraag. Wees concreet over wat je van de vrijwilliger verwacht en wat je diegene te bieden hebt.
- Zorg dat er een proefperiode is. Dit is voor beide partijen een goede stap. Je geeft de ruimte aan de vrijwilliger om te ontdekken of dit bij hem of haar past. Maar zelf kun je ook kijken of de vrijwilliger bij de organisatie past. Voor deze proefperiode is het wel belangrijk dat je goede afspraken maakt, zodat je weet wat de vervolgstappen zijn na de proefperiode. In deze proefperiode bezoekt de vrijwilliger een gezin wat gekend is bij het Bijbelhuis samen met een teamlid. Dit kan een moslim gezin zijn, maar ook een christelijk gezin uit het Midden-Oosten. Zo

geef je de vrijwilliger een kans om de cultuur te leren kennen, doordat je samen op pad gaat zijn ervaringen makkelijker terug te koppelen. Door het samen te doen, werk je ook drempel verlagend.

- Investeer in je vrijwilligers. Aan de ene kant heeft dit te maken met duidelijkheid en vertrouwen. Maar het heeft ook te maken met het uiten van waardering of de sfeer in het team.
- Evalueer regelmatig. Dit is niet alleen belangrijk wanneer iemand stopt met zijn taak maar ook tussendoor. Dit zorgt ervoor dat het zichtbaar wordt hoe het met de vrijwilliger en kun ontdekken hoe je elkaar (nog beter) kunt ondersteunen.
- Het Bijbelhuis kan een werkrelatie aangaan met bijvoorbeeld het EJV. Ze kunnen dan een oefenplek aanbieden voor jongeren van het EJV. Op deze manier geef je jongeren de mogelijkheid om zich in te zetten voor het Bijbelhuis maar zich ook te ontwikkelen.

Een vrijwilliger wil gezien worden, erkend worden en daar is een goed werkend vrijwilligersbeleid voor nodig. Wanneer je aan vrijwilligers wilt voorleven hoe je 'het leven deelt, zul je jouw leven ook moeten delen met de vrijwilligers. Investeren in en zorgen voor een goede en duidelijke georganiseerde werksfeer. Daar hebben ze namelijk recht op.

5.3.2 Handvaten voor de vrijwilliger

- Een vrijwilliger moet zich bewust zijn van het individualisme in Vlaanderen, en ook zijn eigen individualisme. Het Bijbelhuis wil juist de gemeenschap benadrukken. Dit sluit aan bij het gemeenschapsdenken van de moslimjongeren.
- Focus op je eigen identiteit in Christus. Ook al is er angst en afkeer voor het onbekende en andere religies, heeft dit geen invloed op je eigen identiteit wanneer je een relatie met de ander aangaat. Jouw identiteit ligt vast in Hem.
- Naast dat het belangrijk is om gegrond te zijn in jouw relatie met Hem en een open houding naar de anderen hebt, is het tevens van belang dat je, je openstelt voor Gods werk door jou heen. Wees ervan bewust dat Hij je voor gaat, en Zijn werk wil doen door jou heen.
- Het Bijbelhuis werkt mensgericht en niet taakgericht. Relaties en ontmoetingen tijdens een activiteit zijn ook belangrijker dan de activiteit in het algemeen. Dit sluit aan bij moslimjongeren omdat zij vaak gericht zijn op vriendschap, eer en vertrouwen.
- Het kost tijd om je te binden aan de ander. Hier moet vertrouwen opgebouwd worden. Verwacht niet na een activiteit dat je in de groep zit. Voor veel jongeren geldt dat ze zich moeten bewijzen, dit zal voor jou ook gelden.
- Voor ons wordt de kern van het evangelie duidelijk wanneer wij het leven delen met de ander. Het gaat niet om grote geloofsstandpunten, maar om een houding. Laat in je doen en laten zien dat je Jezus volgt en wie hij voor jou is. Leef met de ander en heb oog voor de ander.
- Kennis van de islam kan goed zijn, maar besef je dat de jongeren zich in tweestrijd bevinden. Ze zijn veelal cultuurmoslim. Dit betekent dat ze een bepaalde trots hebben voor hun islamitische achtergrond en deze ook zullen verdedigen. Maar ze zullen niet altijd een eigen diepgaande geloofsbeleving hebben.
- Wees bewust van culturele gevoeligheden. Hierbij kun je bijvoorbeeld denken aan de kleding die je draagt of de man/vrouw verhouding. Wees jezelf maar wees ook respectvol. Houdt bijvoorbeeld ook rekening met eetgewoontes en taalgebruik.
- We voeren geen discussies over het geloof, omdat dit geen efficiënte manier is om te getuigen. Stel liever vragen en heb een open houding naar de ander. Vanzelf zullen ze jou ook vragen gaan stellen.
- Een aantal keer per jaar wordt er in het Bijbelhuis een toerustingsavond georganiseerd voor Vlaamse christenen, de bruggersbouwersavond. Dit zou je kunnen helpen om meer kennis over de context te krijgen.

5.3.3 Handvaten voor de toerustingsdag:

Bij de toerustingdag of moment is het goed om allereerst de aanbevelingen voor de vrijwilligers door te nemen. Dit zijn de voor- en beginwaarden die belangrijk zijn voor de vrijwilligers. Vervolgens is het goed als de volgende aspecten aan bod komen:

- De visie van het Bijbelhuis: bespreek en deel met elkaar de visie van het Bijbelhuis. Waarom is het Bijbelhuis werkzaam in de buurt en waarom wil het Bijbelhuis zich verbinden.
- Bespreek en deel de plannen voor het aankomende jaar. Dit geeft duidelijkheid aan de vrijwilligers. Zo is het duidelijk wat ze kunnen verwachten en welke rol zij daarin spelen. Hierbij kun je denken aan grote activiteiten zoals de kinderdagen en de sportweek.
- In het toerustingsmoment is het belangrijk dat de vrijwilligers toegerust worden op het gebied van kennis, houding en vaardigheden.
 - o Kennis: bespreek met elkaar de context waarin je werkt. Wie zijn de moslim jongeren en wat is hun achtergrond. Wat zijn de verschillen en wat liggen de overeenkomsten? Ga in op de verscheidenheid van moslims en spagaat waarin moslim jongeren zich bevinden.
 - o Houding: De grondhouding kan alles veranderend zijn. Licht toe waarom dit zo belangrijk is, hierbij kun je terugslaan op de heilzame presentie van Jezus. Oefen met elkaar wat het betekent om de ander in openheid en liefde te ontmoeten.
 - o Vaardigheden: Vaardigheden kunnen geleerd worden door ervaring, maar ook door toerusting. Een fundament is hierbij goed. Denk na en rust te vrijwilligers toe op het gebied van interculturele communicatie. Hierbij gaat het niet alleen om de ander maar ook om de cultuur van jezelf.
- Culturele gevoeligheden hebben te maken met kennis, houding en vaardigheden. Rust de vrijwilligers toe om drempelverlagend te werken. Hierbij kun je denken aan kledingstijl, man/vrouwverhouding, onnodige christelijke symbolen, taalgebruik. Doe niet af aan de waarheid, maar wees verstandig in de verwoording, wees gastvrij en ruimhartig en toon respect. Wees al concluderend cultureel gevoelig; hierbij hou je rekening met eten, gewoonten, gebruiken, feestdagen, ramadan en de taal.
- Vlamingen hechten waarde aan expertise, deze expertise zit al in het Bijbelhuis, maar het zou goed zijn als er een externe 'ervaringsdeskundige' ook toerusting geeft. Dit kan een Ex-moslim of migrant zijn die betrokken is bij het Bijbelhuis. Zo kan er vanuit persoonlijke ervaring gedeeld worden.

Literatuurlijst

- Bailey, K. E. (2009). *Jesus Through Middle Eastern Eyes*. Amsterdam, Nederland: Amsterdam University Press.
- Bijbelhuis. (2019). *Strategisch Plan* (1ste editie, Vol. 1). Antwerpen, België: Bijbelhuis.
- Boersema, P., & Hansum, J. (2008). *Christenen verkennen andere godsdiensten in West-Europa* (1ste editie). Culemborg, Nederland: Van Duuren Media.
- Bonhoeffer, D. (2008). *Nachfolge* (1ste editie). Gütersloh, Duitsland: Guetersloher Verlagshaus.
- Braun, D., & Kramer, J. (2015). *De corporate tribe* (1ste editie). Amsterdam, Nederland: Amsterdam University Press.
- Breen, M. (2014). *Een Cultuur Van Discipelschap*. Assen, Nederland: Nederland Zoekt.
- Brink, D. V. G., & der Kooi, V. C. (2011). *Christelijke dogmatiek* (1ste editie). Culemborg, Nederland: Van Duuren Media.
- Chapman, C. G., & Yürümez-Kroon, T. C. (2003). *Kruis en halve maan*. Amsterdam, Nederland: Buijten & Schipperheijn Motief.
- Crozier, M. (1964). *The Bureaucratic Phenomenon*. Amsterdam, Nederland: Amsterdam University Press.
- de Roest, H., & de Roest, H. (2010). *Een huis voor de ziel*. Zoetermeer, Nederland: Meinema.
- De Standaard. (2019, 25 februari). Antwerpen telt voor het eerst meer inwoners mét dan zonder migratieachtergrond. *De Standaard*. Geraadpleegd van <https://www.standaard.be>
- der Deijl, V. W., & Takken, H. (2005). *Onderweg met moslims - Hoop voor moslimjongeren* (1ste editie). Amsterdam, Nederland: Buijten En Schipperheijn B.V., Drukkerij.
- Duurvoort, H. (2002, 19 december). De Cultuur van de Zapgeneratie. *Contrast*. Geraadpleegd van <http://www.contrastonline.nl>
- Fitch, D. E. (2018). *Merkbaar aanwezig* (1ste editie). Apeldoorn, Nederland: Clc Publicaties.
- Hof, E. (2017). *Reimagining mission in the postcolonial condition : a theology of vulnerability and vocation at the margins*. Geraadpleegd van <http://theoluniv.ub.rug.nl/70/>
- Hofstede, G., & Hofstede, G. J. (2005). *Allemaal andersdenkenden* (18de editie). Amsterdam, Nederland: Reed Business Education.
- Hunter, J. D. (2010). *To Change the World*. Oxford, Verenigd Koninkrijk: Oxford University Press.
- Hybels, B., & Geertse, P. A. (2002). *Moedig leiderschap*. Hoornaar, Nederland: Gideon.

Jabbour, N. (2014). *The Crescent through the Eyes of the Cross*. Colorado Springs, USA: NavPress.

Kuhrt, S. (2011). *Tom Wright for Everyone*. Amsterdam, Nederland: SPCK.

NBUpuntBE. (2014, 25 februari). *Cultuurverschillen 2. Machtafstand en individualisme*, Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=ACP2M2oRNRU&feature=youtu.be>

Reimer, J. (2018). Discipelschap als transformerende navolging. *NZR*, 3. Geraadpleegd van <https://zendingsraad.nl>

Reitsma, B. (2017). *Kwetsbare liefde*. Culemborg, Nederland: Van Duuren Media.

Reitsma, B. (2018). *Geen God dan de Here* (1ste editie). Utrecht, Nederland: Kokboekencentrum Non-Fictie.

Roor, B. (2018). *Heilzame presentie* (1ste editie). Utrecht, Nederland: Boekencentrum Academics.

Takken, H., & Tramper, N. M. (2002). *Vreemde Gasten* (1ste editie). Zoetermeer, Nederland: Boekencentrum.

Veldhuizen, H. (2007). *Christenen ontmoeten moslims*. Heerenveen, Nederland: Groen.

Verhoeven, N. (2018). *Wat is onderzoek?* (6de editie). Den Haag, Nederland: Boom Lemma.

Vervoorn, P. (2017). *Feedback in de kerk*. Culemborg, Nederland: Van Duuren Media.

Wells, S. [St M.-F. (2019, 2 augustus). *Sam Wells: Being with*. Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=w2Zci7KBXms>

Wright, C. J. H. (2010). *The Mission of God's People*. Michigan, USA: Zondervan Academic.

Zwaenepoel, T. (2018). *Mag het iets meer zijn?* Tielt, België: Lannoo.

Bijlagen

Bijlage 1 - Topic list

Agenda interview:

- Introductie en welkom
- Korte context van het onderzoek en een uitleg van het interview: het doel, verwachtingen, toestemming voor geluidsopname vragen en bevestigen dat de namen niet bekend zullen worden.
- Start interview
- Na dat alle topics aan bod gekomen zijn wordt het gesprek afgerond en wordt de respondent bedankt voor zijn/haar deelname

Inleidende vragen	
1	Werkzaamheden/organisatie
2	Bereik van de doelgroep
Deelvraag 2	
3	Culturele verschillen, drempels?
4	Aanpak verschil religie
Deelvraag 3	
5	Wat gaat er goed? (Wanneer Vlaamse christenen moslimjongeren ontmoeten)
6	Wat gaat er niet goed? (Wanneer Vlaamse christenen moslimjongeren ontmoeten)
7	(Mening achter) houding tegenover moslimjongeren/islam
8	Essentie in ontmoeting/ nadruk in ontmoeting
Deelvraag 4	
9	Behoeft toerusting
10	Essentie en kern toerusting
11	Terugkoppeling vrijwilligers
Afronding	
12	Tip voor het Bijbelhuis/ voor dit onderzoek

Bijlage 2 – Labels en kern labels

Kern labels

- *Beleid*
Bij dit label wordt gekeken welke aspecten belangrijk zijn voor het vrijwilligers beleid. Hierbij kan gedacht worden aan het toerustingsmomenten en bijvoorbeeld verwachtingspatronen.
 - o *Samen*
Samen staat in verband met het vrijwilligersbeleid, maar was belangrijk om apart te benoemen. Wat is helpend voor vrijwilligers, wanneer het gaat om samen werken.
 - o *Motivatie*
Hierbij wordt gekeken wat de motivatie van vrijwilligers of mensen uit het werkveld is om hun leven te delen. Waarom doen ze wat ze doen?
 - o *Leren*
Hier wordt aandacht besteed aan leerervaring die niet met kennis of houding te maken.
- *Verbinding*
Bij de verbinding wordt gezocht welke aspecten belangrijk zijn voor de verbinding. Wat is helpend en wat is een drempel? Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de essentie van de verbinding.
- *Kennis*
Welke kennis hebben vrijwilligers nodig? Dit kan te maken hebben met kennis van de cultuur, de context of kennis over de visie.
- *Houding*
Bij dit label is gekeken naar wat er verwacht wordt van vrijwilligers m.b.t. hun houding. De focus ligt op welke houding helpend is om het leven te delen.
- *Cultuur*
Bij dit label wordt aandacht besteed aan culturele aspecten. Dit kan zowel positief als negatief zijn, hierin wordt dus ook meegenomen wat een eventuele drempel kan zijn voor een ontmoeting.

Bijlage 3 – Codeerschema

Bron	Tekst	Open codering	Axiaal codering	Selectief coderen
R 2	En dat gaat allemaal vriendschappelijk, daar komt vertrouwen van.	Werken aan een vertrouwensband	Vertrouwen	Houding
R 2	Terwijl er eigenlijk gevraagd wordt om je binnenkant naar buiten te brengen. Iemand uit het Midden-Oosten wil altijd weten wat voor persoon hij voor zich heeft.	Belangrijk dat je je openstelt	Open houding	Houding
R 2	Terwijl ik denk van nou, dan moeten we juist doorbreken, want dat moet helemaal uit jezelf komen.	Verlangen dat initiatief uit jezelf komt	initiatief	Houding
R 2	Ik ga me openstellen... , dan kan ie ook ergens overheen stappen om allereerst die relatie te bouwen.	Voorwaarde vrijwilliger: openstellen	Open houding	Houding
R 2	Ja, oké, misschien kan een vrijwilliger een heel goed programma maken, maar hij is blij als dat twee uur iets mee bezig gaat. Weer naar huis. Maar hij heeft geen oog had voor dat ene jochie, wat gewoon smeekt om zn, aandacht en effe een knuffel... Dan is de hele kinderclub is voor niks geweest.	Dienend aanwezig zijn	Dienende houding	Houding
R 2	Tof dat je mee doet aan een activiteit, maar ben je bij de jongeren thuis geweest?	Meer dan mee doen aan een activiteit	Proactief/verbinding	Verbinding/houding
R 2	Dus ook ja, en dan kom je terug op die grondhouding is natuurlijk bereid bent te dienen. Hè betekent dat ook natuurlijk wel een bepaalde terughoudendheid. Maar nou ja dat, dat vind ik heel belangrijk.	Grondhouding: dienen en terughoudendheid	Dienende houding	Houding
R 2	En dan hoor je, het is heel belangrijk om om een open oor te hebben hoe die mensen in het leven staan.	Grondhouding open staan en nieuwsgierig zijn	Houding: open en nieuwsgierig	Houding
R5	Maar je ziet in heel veel kerken dat waar andere culturen vertegenwoordigd zijn, ze ook echt mee doen.	Meer ruimte in kerken	Houding-kerken	Houding
R5	maar je hebt te maken met mensen uit een andere cultuur en je zult zelf als eerste initiatieven moeten nemen om mensen anders te benaderen.	Vlamingen moeten zelf initiatief nemen	Houding	Houding
R5	We zijn ook klein, maar dat het meer als een kans gezien wordt. Als een unieke kans.	Marginale positie als kans	Houding – motiverend	Motivatatie - houding

R6	Vanuit een positieve bijbelse houding omgaan met moslims, want er is natuurlijk veel angst. Veel onzekerheid, onwetendheid over de islam.	Houding tegen over islam – angst	Drempel – houding	Houding
R6	Over machtsverhoudingen en moslims, dus als je bijvoorbeeld een voedselbank organiseert als kerk en dan komen ze op dat af. Ja, dan zitten wij als christen in een machtspositie.	Machtspositie kan belemmeren	Houding	Houding
R6	Het moet een levensstijl zijn. Het moet een houding zijn. Het moet een manier van denken zijn vooraleer dan kun je echt je leven delen. Je kan het niet forceren en je kan niet artificieel doen.	Basishouding	Houding	Houding
R6	Een goede grondhouding kan helpen om risico's te durven nemen. Dit kan alleen door een sterke identiteit in Christus te houden.	Identiteit in christus	Houding	houding
R7	Nee, nee, wij moeten de eerste stap zetten, net zoals Jezus de eerste stap zetten en vanuit de hemel de aarde kwam	Eerste stap moeten wij zetten	Initiatief	Houding
R7	Wat is jouw leefomgeving? Wat zijn jouw waarden? Wat zijn jouw normen? Wat leeft er bij jou en en mag ik jou leren kennen, en dan vanuit een stukje dat oprechte bewogenheid betrokkenheid om dan relatie te bouwen en dan erop te vertrouwen dat God wel een open deuren gaat geven waarin wij iets van Jezus die in ons leeft mogen weerspiegelen	Openheid in relatie	Houding: Open zijn	Houding
R7	Besef de positie die wij in christus hebben, hè. De bijbeltekst zegt hij die in ons, zoals is groter of meer eerder dan hij die in de wereld is.	Gegrond in christus	Houding en identiteit	Houding
R7	Denk ik ja, gaan we weer te overdonderend zijn of gaan we te snel zeggen van hé? Kom bij mij, ik weet hoe het moet en ik ga nou eens veranderen naar een goede Nederlander.	Pas op voor overdonderende houding	Houding: wees bescheiden	Houding
R7	Dat is dat we met een duidelijke visie komen. Ik denk dat dat gaat prikkelen. Het dus dat je vrijwilligers weten: Wie ben je waar? Sta je voor? Wat wil je dat trekt aan dat is. Oh wacht hier.	Wie ben je, laat dat zien	Houding en identiteit	Houding

R 8	Ja, dat ze leeftijd hebben waarin het zelf ook gewoon kunnen uitleggen	Open houding – ze kunnen uitleg geven	Houding	Houding
R 8	Ik heb wel een beetje sturing gemist. Van: dit gaan we doen, wil jij dit deel van de avond voorbereiden? Dat heb ik denk ik een beetje gemist.	Gemis sturing	Toerusting en begeleiding	Beleid
R 8	Soms moet je het af en toe zelf aan geven. Dit heb ik ook gedaan. Op een gegeven moment heb ik gewoon gezegd dat ik duidelijk nodig had, dat hielp.	Heeft zelf aangeven dat ze meer duidelijkheid nodig had. Dit hielp	Duidelijkheid + initiatief	Beleid
R 8	Hij is de leiding en die zijn vrijwilligers ehm werkt dat goed. Onderling voel je je ook gesteund door willem dat als ze iets als je vragen dat je daar altijd gewoon terecht kan is	Voelt zich gesteund door jeugdwerker willem	Voelt zich gesteund	beleid
R 8	Je weet de visie natuurlijk wel, maar het is fijn om hier ook samen over na te denken. Daar wordt iedereen enthousiast van. Misschien één keer per jaar samen komen.. Met het hele Bijbelhuis.	Meer visie samen delen. Met je 'werkgroep' maar ook met het gehele bijbelhuis.	Visie delen	Beleid
R 9	Ik denk dat vooral heel goed ondersteund wordt, door Willem. Hij zorgt voor het programma, en geeft ook onderbouwing maar wij moeten gewoon aanwezig zijn.	Goed gesteund door jeugdwerker Willem	Gesteund	beleid
R 9	Dus ik denk als het duidelijk is – en je hebt ook je ook fijn met de andere vrijwilligers. Dat je ook eens wat samen doet, dat maakt het wel leuker.	Motiverend: duidelijkheid/ we doen het samen + band vrijwilligers onderling	Duidelijkheid + samenwerken	Samen – Beleid – Motivatie
R 9	En ja, dat sowieso denk je dat je daar iets voor verzinnen van ook daar groepsgevoel ook en dat ook gewoon effe weten van we zijn er echt voor die kinderen aantonen, maar ergens ook van het wordt ook gewaardeerd van boven af. En dan weet je wel. Maar nu kijken, we gaan gewoon met zn allen. We zijn vaak gewoon bezig met onze taak, maar praten niet vaak over visie. Dit mis ik wel eens.	Taak + visie moet duidelijk zijn + groepsgevoel	Duidelijkheid – taak en visie	Beleid
R 10	Zoals ben ik ermee gestart en had ik echt het gevoel dat eerste jaar van oké, ik moet gewoon die die vrijdagavond aanwezig zijn nu, toen ik het dan wegviel, toen eventueel hem dat overgenomen, en die heeft er natuurlijk ongelooflijk druk je met al de rest en dan dan moest iedereen moet gaan nemen, maar toen viel mij	Eerste jaar – verwachtingen duidelijk	Duidelijke verwachtingen	Beleid

	ook een beetje die structuur van dit is het jaarplan,			
R 10	Want ik had natuurlijk met de vraag van ooit, maar had gezegd tegen mij dat de vrijwilligers van de kinderen echt het programma in insteken zeg, maar als je dat dan van mij ook, want met die insteek ben ik er niet bij gekomen. Ik was ik natuurlijk dat je het hebt en je kunt niet bekend met je eigenlijk ik. Ik weet nu op voorhand met gaan met zn. Ik heb ik ook echt geen behoefte aan.	Wil betrokken zijn en ondersteuning bieden, maar verwachtingen zijn niet duidelijk	Ondersteuning, geen leiding	Beleid
R 10	En dan vraag ik me af, had ik daar een rol in moeten spelen? Maar ik weet dan niet wat er van mij verwacht wordt...	Verwachtingen zijn niet duidelijk	Onduidelijke verwachtingen	Beleid
R 10	Daar hoorde ik het soms dat de meisjes pas die die ochtend een bericht gekregen van of of zelfs die middag als een bericht gekregen van Willem van wat er zou goedkeuren. En dan denk ik: oe...Die hebben allemaal ondertussen een paar keer aangegeven dat hij daar heel graag op voorhand willen weten.	Er wordt te laat gecommuniceerd	Communicatie naar vrijwilligers – doelgroep	Beleid
R 10	Ik vind het ook gewoon een gigantisch verschil, omdat hij er voor betaald wordt en ik niet. Ik ben alleen. Je bent er bij gestapt met die houding. Ik ben er voor die vrijdagavond te ondersteunen.	Wil ondersteuning bieden	Ondersteunend	Beleid
R 10	het zon gesprek, je verwachten van hem, verwacht ik van mij of ik van jou maar op en en evengoed ja toekomst ziet dat daar ook een keer op tafel komt. Want dat is na een paar keer aangehaald. Informeel ja, maar maar is dat toekomst Insta is er een paar maand. Is daar over vijf jaar ik absoluut geen idee. En als dat per jaar is, dan denk ik tegen, dan zien we wel weer en dan heb ik weer eens vijf jaar meegedraaid of over een paar maand. Dan ga ik direct al zeggen van nee absoluut niet zitten	Leiding vanuit team lid	Teamlid heeft de leiding	Beleid
R 10	Ik voel me niet bekwaam, dus ja, het zou mij helpen wanneer we echt gewoon een keer heel duidelijk de verwachtingen van beide kanten met elkaar spreken en ook de visie van de meisjesclub op korte, middellange en lange termijn nog een bespreken of uitdenken.	Visie delen en uitdenken	Samen visie delen	Beleid

R 10	Dat is ook verkeerd. Ja, kijk op deze manier deelnemen aan aan het gebeuren en als ze dan bijvoorbeeld een keer de visie besproken wordt of gewoon weer niet evaluatie een planning gemaakt hoe dit gaan doen. Zou je dat dan ook natuurlijk aankaarten? Nee, ook een je dat het uit willen komen. Misschien. Ik denk wel dat ik.	Verwacht initiatief vanuit Team	Vrijwilliger alleen ondersteunend	Beleid
R 2	Je wilt je leven delen. Dat is inderdaad..... maar mijn leven en ben je je bent gericht op die andere. Hoe staat die in het leven en dat vind hij belangrijk en dan raakt dat natuurlijk ook gewoon je geloof.	Essentie van ontmoeting	Ontmoeting	Verbinding
R 2	Tof dat je mee doet aan een activiteit, maar ben je bij de jongeren thuis geweest?	Meer dan mee doen aan een activiteit	Proactief/verbinding	Verbinding/houding
R 2	Kijk, je bent zelf lid van de christelijke gemeente, je hoort bij Jezus christus en je gaat dan vanuit die verbondenheid de verbinding aan met andere.	Vanuit de verbinding met christus ga je de verbinding aan	Grond van verbinding	Verbinding
R 3	Als er een veilige omgeving is, dan pas kun je mogelijk weten waar ze bang voor zijn of wat ze belangrijk vinden, enzovoort. Dat kost zeker een jaar voordat je een beetje contact hebt.	Het kost tijd om vertrouwen op te bouwen	Tijds investering	verbinding
R5	Of je nu een christen uit Pakistan en tegen de andere keer weer een moslim ontmoet. Die benaderd iedereen op dezelfde manier met liefde en niet vanuit de gedachte: Als ik dat doe. Dan ga ik misschien ooit wel over het geloof kunnen praten	Essentie Ontmoeting: liefde	Houding – verbinding	Verbinding
R6	Als je voor iemand met ook als het veel meer persoonlijk is.	Persoonlijke relatie bevordelijk	Verbinding	Verbinding
R6	Als er ook wederzijds respect voor elkaars cultuur, interesse en elkaars cultuur als er een van leren. Ik wil leren over u. Ik wil leren over uw cultuur.	Voorwaarde goede relatie	Verbinding	Verbinding
R6	Ik denk soms heeft de vlamming een druk om het evangelie, ze zijn een beetje soms in een kramp	Drempel – willen de boodschap kwijt	Drempel	Verbinding
R6	We willen gewoon onze boodschap kwijt, maar we zijn dan niet geïnteresseerd in die personen zei hij	Boodschap kwijt maar geen relatie	Wederzijdse verbinding	Verbinding

	eigenlijk geïnteresseerd in het feit dat wij voelen.			
R6	lange termijn na. Het is het leven delen, het is eh, een getuigenis zijn op lange termijn aan. Het is niet één iets. Sta je onmiddellijk op één moment kunt doen.	Leven delen kost tijd	Verbinding	verbinding
R6	We zijn maar christenen aan het vormen vanuit de bijbel, maar we willen dat ze meer en meer gelijkvormig zijn met met Jezus. Jezus, als voorbeeld van van hoe dat hij omging met mensen die andersdenken aan anders geloven aan ja, vanuit de bijbel kunnen we zeker mensen op hun houding aanwijzen en toerusten aan de ja, ik denk zeker het is, maar het is meer. Ja, het gaat meer naar het is een boodschap naar hun hart en na een houding in plaats van oké, een stappenplan of zoiets.	Geen stappenplan maar zelf transformeren door de boodschap	Verbinding	Verbinding
R6	Wij moeten onze eigen, veilige omgeving, christelijke subcultuur verlaten, de kaart verlaten om en hun wereld te gaan stappen, en ik denk dat, dat is het belangrijkste.	Kern, brugslaan	Verbinding	Verbinding
R6	Dus als wij willen trouw blijven aan die die erfenis de christelijke is, als we denken van ja, dat is een goeie manier om te leven, samen te leven. Dan moeten we ook daarin consequent zijn.	Consequent in eigen vise	Leven delen	Verbinding
R 9	Ik denk vooral dat Elk kind dat komt en je ziet die dat die allemaal voldoende aandacht krijgen.	Elk kind gezien	Essentie ontmoeting - verbinding	verbinding
R 10	Helemaal geliefd is en er diepe gesprekken zijn	Gezien en geliefd	Essentie van de ontmoeting – gezien en geliefd	Verbinding
R 2	En tegelijk moet je dus heel goed te weten van ja, hoe denkt die persoon, hoe is die gewend om te denken? Hoe is die opgevoed?	Belangrijk om de achtergrond van de persoon/vrijwilliger te kennen	Kennis van de achtergrond	Kennis
R 2	Dat is waar de vrijwilligers dan zich bewust van moeten zijn, wat is er anders dan bij mij?	Kennis over verschil in religie nodig	Kennis: Religies	Kennis
R 4	is Vison Leak. Ik weet niet of je het principe van Bill Hybels, want hij zegt eigenlijk van visie, dat is eigenlijk een lekkend vat zo'n vat met een gat in de onderkant. Je moet leven in steken, je	Vision leaks om mensen aan te moedigen	Visie overdracht	Kennis

	moet blijven vertellen. Waarom doen we het? We doen dit samen. Ja			
R 4	Als er een essentie, dan zit het vooral in wie we vorming laten geven, denk ik dat dat over het algemeen wel mensen zijn die we kennen, weten waarvoor ze staan. want dan kunnen ze ook alles, zeg maar	Training laten geven door experts	Toerusting – Experts	Kennis
R 4	met externe sprekers werken	Externe sprekers geven toerusting	Externe sprekers	Cultuur/kennis
R6	toerusting aan aan cursussen aan ook concrete initiatieven	Toerusting	Kennis -praktijk	Kennis
R6	Eigenlijk moet je niet zoveel kennis hebben. Het draait om gewoon jezelf te zijn en je leven te delen. Je hoeft niet al die kennis te hebben over de Koran of je hoeft geen specialist zijn. Eigenlijk is het beter je niet	Kennis kan tegen werken	Kennis – drempel	kennis
R7	Ik vind het zo waardevol om met die jongeren te gaan kijken naar : wie ben jij, wat is jouw roeping? Hoe heb jij God ervaren? Hoe wil jij een moslim bereiken? Wat is jouw ervaring op dit moment? Al omdat we toch vaak geneigd zijn om met die expertise die een gekleurd beeld te brengen – en dat wil niet zeggen dat mijn ervaring in jouw ervaringen zijn.	Door expertise geven we vaak een gekleurd beeld	Kennis overdracht – expertise	Kennis
R7	is dat je, als je begint met een duidelijke visie als als je denkt. Dit is het kader waarin we werken, ja en en en die vrijwilliger dat je zegt, yes, ik heb dezelfde passie. Oh wauw we, we hebben dezelfde doelstelling. Ik denk het. Het punt waar waar het tot verschillen kan zijn, is als je aan de start met de fouten doelstellingen met elkaar onderweg gaat en maar ik denk: als je met dezelfde doelstellingen vertrekt, met dezelfde, ja, dan dan maakt het eigenlijk niet uit van welke cultuur je komt.	Begin vanuit een duidelijk kader en deel jouw visie	Duidelijkheid – visie	Kennis – beleid
R 8	Ik kan vragen over de islam ook met een islamitisch vriendin spreken, Daarnaast zijn de meisjes oud genoeg om dingen uit te leggen. Wanneer je een open houding hebt willen ze ook dingen delen	Heeft niet per se behoefte aan kennis over de islam, omdat ze juist met de jongeren het gesprek ook aan kan gaan.	Kennis niet per se nodig	Kennis

R 10	Nee, niet altijd voor mn, zeker niet altijd bekwaam. Ik ben absoluut. Ik heb geen opleiding voor soort jeugdwerk	Voelt zich vaak niet bekwaam	Niet bekwaam	Kennis
R 2	Ja, dus ik merk dat nu ook in de toestand rond corona. Iedereen is bezig met regeltjes, terwijl ik denk van joh gebruik. Nou, eerst even je verstand	Vooraf bezig met regeltjes.	Cultuur / regeltjes	Cultuur
R 2	En dat is interessant, want dan dan zit je met het Bijbelhuis tussen oost en west. Als je natuurlijk iemand hebt uit Assyrië. Die deden heel trouw hun best en natuurlijk sprak je en daar ook over, maar de hele manier van evalueren zoals wij dat gewend zijn en misschien ook opschrijven van doelen en het terugkoppelen zijn zei niet gewend en kan ook verkeerd vallen.	Ook aansluiten bij een vrijwilliger uit een niet westerse cultuur	Aansluiten cultuur	Cultuur
R 4	Het is alleszins niet zo vanzelfsprekend vorming en die dingen volgen om bij geschoold te worden in het vrijwilligersveld. Dat is niet zo vanzelfsprekend merk ik heel erg. We moeten grote campagnes opzetten om mensen te überhaupt op een vorming te krijgen, blijft altijd de grootste drempel. Eens ze er zijn is het altijd heel positief	Drempel tot vorming is groot	Drempel – cultuur	Cultuur
R 4	met externe sprekers werken	Externe sprekers geven toerusting	Externe sprekers	Cultuur/kennis
R 4	Dus ja, dat mensen echt goesting krijgen om te groeien en dan niet zien al iets negatief, daar is het misschien ook nog wel iets hier nog. Ik heb ooit een cartoon gezien van een Belg en een Nederlander die alle twee van een baas coaching aangeboden kregen en de Nederland zei supertof dat je me zo waardeert en de Belg zei wat heb ik nu weer fout gedaan? Dat is wel een beetje de cultuur samengevat. Waarom moet ik naar een vorming, dan doe ik iets mis ofzo? Terwijl het juist over groei gaat.	Voorbeeld van hoe vlamingen naar toerusting kijken – drempel – niet goed genoeg?	Drempel tot toerusting	Cultuur
R5	maar we hebben het nu inmiddels aangepast in de cursus dat de Vlaams cultuur bijna net zo indirect is	Cultuur van de Vlaming net zo indirect	Cultuur	Cultuur
R5	En dat het daardoor ook lastig voor christelijke vluchtelingen en voor moslims die naar België komen. Dat ze	België – Geloof achter de voordeur	Cultuur	Cultuur

	in een land komen waar geloof en zo een andere positie heeft dan waar ze vandaan komen			
R6	Vrij gefragmenteerde samenleving in verschillende groepen	Samenleving	Cultuur	cultuur
R6	Hofstede in science, hij heeft er, daar kun je misschien ja als je kijkt naar angst voor risico's te nemen. België ligt heel hoog, denk iets van in de 90 procent.	Angst voor het onbekende	Drempel	Cultuur
R7	Ik ga heel eerlijk zijn, maar de angst dat die wereld mij zou beïnvloeden.	Angst dat de relatie met de ander jouw beïnvloed	Angst voor het onbekende - drempel	Cultuur
R7	ik denk cultureel is iets waar ik zo opmerk is. Een vlaming is ongelooflijk individualistisch. Materialistisch, die moet je sowieso bridgen omdat een moslim is. Echt eh heeft een veel grotere gastvrijheid denken.	Cultuurverschil - individualisme	Cultuurverschil	Cultuur
R7	Ja, omdat ik denk iets wat typisch ook aan een belg is, hè als je naar de geschiedenis in België België is alle tijd overheerst geweest. We hebben een heel onze geschiedenis. Alle main, battles in Europa zijn in België gestreden en ik denk dat er in België zit er een stukje minder, een collectief minderwaardigheidsgevoel.	Belg minderwaardigheidsgevoel	Belgische cultuur-minderwaardig	Cultuur
R7	Ja, wij hebben het daar wel lastig mee om om trots te zijn op wie je bent zijn. Dat is aan de ene kant zwakte, maar dat is al de andere kant ook een sterkte en dikwijls is is die moslim, die zoekt ook naar zijn identiteit.	Zoektocht naar identiteit	Identiteit (maar betreft niet geloof) – Cultuur	Cultuur
R7	En dan belg – ik zoek ook naar zijn identiteit, snap je, en dat zou iets kunnen zijn wat versterkend naar elkaar toe is. Nu weer het grote verschil is een belg. Komt er vanuit dat onderdanigheids en minderwaardigheidsgevoel, terwijl een moslim net het gevoel heeft dat hij moet tonen dat ie wat is? Die komt dan wel weer met dat hele sterke. Ik ben er en ik en ik heb iets te bieden, en dat maakt het ook weer lastig. Ja.	Belg minderwaardig/Moslim Trots	Identiteit (maar betreft niet geloof) – Cultuur	Cultuur
R 8	Ik ben opgegroeid in een rustig omgeving en dan kom je ineens hier en dat is denk ik, een beetje zoeken	Vrijwilliger: verschil met eigen context en bbh is groot	Verskil in achtergrond	Cultuur

	om de groep te leren kennen en daarin thuis te raken.			
R 9	Ja, het waar ik in het begin heel fel tegen aanliep als ik ben natuurlijk gewend om op christelijke kampen t aan en dan is het gewoon de regio. Als iemand aan het praten ben bij stil punt, en dan zijn we er ook heel streng op er wel bij die kindjes werkte daar niet. En dan als Inge bijvoorbeeld een uitleg aan al die kinderen met elkaar aan. Het praten bij ik echt helemaal gek. Dat zou, kunnen jullie iets en dat dan ook echt de zei van ja, je moet echt echt ga battles hier op dit moment maakt het niet zoveel uit en nu moeten ze wel stil zijn. En daar heb ik echt moeten leren van oké als niet constant in aanmerking hebben, en dat zal dat is blijkbaar ook iets cultureels. Dat dat verschil, dat vind ik echt in het begin heel moeilijk te behandelen.	Verskil in cultuur en rust	Cultuur verschil	Cultuur
R 2	En ja, dan merk ik dat het contact met jongeren ehm vooral goed gaat als je dingen samen doet.	Samen doen	Verbinding-samen	Samen
R 2	Dat is belangrijk, gemeenschapsdenken. Ook leren, werk je, je bent niet individueel bezig mechanisch gemeenschappelijk	Gemeenschap denken in vrijwilligerswerk	Samen: met vrijwilligers	Samen
R 4	Ik denk persoonlijk, door hen een gevoel te geven dat het van hen is. ehm. Wij hebben de kerken bijvoorbeeld zijn ook heel weinig betaalde krachten in Vlaanderen, dus het moet echt samen gebeuren en het gevaar bij projecten is dat iemand zegt hoe het moet. En dan mensen zoekt die dat gaan doen, maar ik denk dat de kracht zit in het samen uitdenken van wat gaan doen, bijvoorbeeld van mensen die gewoon enthousiast zijn om moslims te bereiken en samen nadenken. Hoe gaan we dat doen en waar wordt gij dus enthousiast van ja? Dan is het ook van hen, en dan vertegenwoordigers is dat wel, denk ik,	Vrijwilligers betrekken door het SAMEN te doen	Samen: vrijwilligers	Samen
R 4	dat is dan nog belangrijker dan de kennis. Echt het gevoel van: we doen het samen	Het samen doen, belangrijker dan kennis overdracht	Samen doen	Samen
R5	Mensen aan de hand te nemen.	Samen doen, praktisch	Samen	Samen

R6	Dat je dan het ook meer iets dat je samen doet in team, met andere samen beleefd, want als het heel individualistisch	Samen niet individueel	Samen	samen
R 9	Ja, dat je daar ook in de band tussen vrijwilligers groeit	Band vrijwilligers ondeling	Samenwerken vrijwilligers	Samen - motivatie
R 9	Dat was het wel fijn, want dan het team. Het heeft wel bindend of zo en dan hoeft inderdaad niet elke maand, want daar heb ik geen tijd voor.	Fijn om samen met de andere vrijwilligers samen te komen	Samen met vrijwilligers	Samen – motivatie
R 2	Het Bijbelhuis zou een oefenplek moeten zijn. Allereerst om mensen in aanraking te laten komen zonder dat.... Ja, ja, maar dan dan is het is heel belangrijk dat wij, als Bijbelhuis ook zo functioneren.	Het bijbelhuis als oefenplek	Oefenplek	Leren
R5	Je mag ook fouten maken. Wees niet bang voor heel veel risicomijdend gedrag,	Fouten maken mag	Leren	Leren
R6	Het Bijbelhuis mag meer als een voorbeeld wordt gezien gaan worden. Daarvoor is wel bekendheid nodig. Dan kunnen andere Vlamingen pas zien welke kennis er is en wat er gebeurt	Bijbelhuis bekendheid	Bekendheid	bekendheid
R 9	Misschien iets meer nog bekendheid binnen kerken creëren, want denk dat Vlamingen wel weten dat het bestaat, maar niet per se echt weten wat het is, wat jullie doen.	Tip bbh : bekender worden	Bekendheid	Bekendheid

Bijlage 5 – Nieuwsbrief

Bijbelhuis Antwerpen
Nieuwsbrief
Juli 2020

Een gastvrij (t)huis,
met de Bijbel open,
in 2060

VERBONDEN IN KWETSBAARHEID

Waar is de verbinding? Het is de vraag die ik mijzelf de afgelopen periode voor mijn afstudeer onderzoek stelde. Kijkend naar de huidige ontwikkelingen in de samenleving zie ik steeds grotere kloven ontstaan tussen verschillende bevolkingsgroepen. Polarisatie lijkt de norm terwijl er tegelijkertijd wordt geschreeuwd om erkenning. Waar is de verbinding? En is er nog een brug te slaan?

Dit probleem is niet nieuw, integendeel. Verscheidenheid is iets van alle tijden. De vraag is echter, hoe gaan we er nu mee om? Accentueren we de verschillen of accepteren we ze en zetten we een stap richting erkenning? Ik wil op zoek gaan naar respectvolle, wederkerige verbinding want dat is wat mij betreft het antwoord op de centrale vraag.

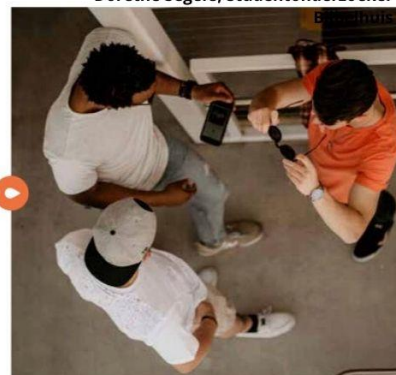
Door je op deze manier te verbinden, zet je de ander in het licht van Christus. We volgen het voorbeeld wat Jezus ons gegeven heeft. Hij weet als geen ander wat echte verbinding inhoudt. Zijn voorbeeld volgen vraagt kwetsbaarheid. Het vraagt inzet om in alle kwetsbaarheid en openheid daadwerkelijk de ander te ontmoeten.

Wanneer wij ons op een respectvolle manier verbinden met de ander weerspiegelen we de verbinding die Jezus met ons maakt. Jezus maakt ons, door zijn komst naar deze wereld, deelgenoot in Zijn liefde, genade en vrede. Ik stel de vraag nog een keer. Waar is de verbinding? Die lijkt te verdwijnen. Aan u en mij de opdracht om niet te verslappen maar Jezus na te volgen, juist ook in die verbinding met de ander.

Medewerkers en vrijwilligers moeten hierin worden toegerust om zo hun taak uit te kunnen voeren. Kennis over culturen is helpend om anderen tegemoet te treden, te begrijpen en te accepteren.

Zo begint er een oprechte en blijvende verbinding. In navolging van Jezus.

Dorethé Segers, Studentonderzoeker

nieuwtjes • • •

bijbelhuis steunen • • • STEUNT U ONS?

Wij willen u bedanken voor uw steun, gebed en financiële hulp! Per thema hebben we een specifiek spaarproject. We willen een ruime voorraad (kinder)Bijbels en boeken hebben om mensen te ondersteunen bij het leren kennen en liefhebben van onze Vader, Zijn Zoon en de Geest. Momenteel ligt de focus vooral op het uitbreiden van geschikt ondersteunend materiaal voor kinderen en tieners. Zowel om te gebruiken bij onze eigen werking als materiaal dat we kunnen uitdelen aan gezinnen met jonge kinderen of tieners. Wilt u ons hiermee helpen? Doe dan een gift met als mededeling 'ondersteunend materiaal'.

Voor onze dagdagelijkse werking hebben we uw giften hard nodig! Wilt u er ook over nadenken of u ons werk kan steunen met een eenmalige gift of bestendige opdracht?

Bedankt aan alle gevers van de periodieke giften! Voor periodieke giften kunt u mailen naar secretariaatbijbelhuis@hotmail.com of u kan dit zelf regelen met een schenkingsformulier op www.belastingdienst.nl.

IBAN NL: NL96INGB 0000 0898 60
t.n.v. Stichting Bijbelhuis Antwerpen
IBAN BE: BE573630 8840 5335
t.n.v. Bijbelhuis Antwerpen VZW,
BIC: BBRUBEBB

bidden • • • GEBEDSPUNTEN

- Zegen bij (de voorbereidingen van) de digitale kinderweek.
- Het welzijn van kinderen, tieners en hun gezinnen.
- Dat we manieren mogen vinden om de wijk te blijven dienen.
- De zoektocht naar een nieuwe collega.

DANKPUNTEN

- Het vele werk dat Inge in het Bijbelhuis mocht verrichten.
- Voor het engagement van Raf.

Bijlage 6 – Popularisatie Blog

Verbonden in kwetsbaarheid

Waar is de verbinding? Het is de vraag die ik mijzelf de afgelopen periode voor mijn afstudeeronderzoek stelde. Kijkend naar de huidige ontwikkelingen in de samenleving zie ik steeds grotere kloven ontstaan tussen verschillende bevolkingsgroepen. Polarisation lijkt de norm terwijl er tegelijkertijd wordt geschreeuwd om erkenning. Waar is de verbinding? En is er nog een brug te slaan?

In mijn onderzoek heb ik gefocust op wat het betekent om echt verbonden te zijn met de ander. Je leven delen met de mensen die op je pad komen, vraagt om kwetsbaarheid en openheid. Het komt pas echt tot zijn recht als je keert tot de Bron van het leven.

Dit probleem is niet nieuw, integendeel. Verscheidenheid is iets van alle tijden. De vraag is echter, hoe gaan we er nu mee om? Accentueren we de verschillen of accepteren we ze en zetten we een stap richting erkenning? Ik wil op zoek gaan naar respectvolle, wederkerige verbinding want dat is wat mij betreft het antwoord op de centrale vraag.

Wanneer we naar Vlaanderen kijken zijn er op dit moment een aantal aspecten die deze verbinding in de weg kunnen zitten. Een Vlaming heeft een hoge onzekerheidsmijding. Dit heeft alles te maken met de geschiedenis van België. Doordat het altijd onderdeel is geweest van grote de grote oorlogen en veel onderdrukt is geweest, is de Vlaming nog altijd op zoek naar zijn identiteit. Dit heeft er tot op de dag van vandaag vooral tot gevolg dat een Vlaming zeer op zichzelf gesteld is. Angst voor het onbekende en aversie tegen mensen met een andere culturele of religieuze achtergrond. Doordat in deze gepolariseerde samenleving de verschillende groepen elkaar vermijden, komen ze niet tot de ontmoeting.

Voor een Vlaming is er een grote drempel, om zijn leven te delen met iemand die een andere religieuze of culturele achtergrond heeft. In het Bijbelhuis hebben we gemerkt hoe belangrijk het is om Vlamingen, mee te nemen. Hen de ruimte geven om kennis te maken met andere culturen en hierbij hun te ondersteunen. Het is daarom belangrijk om een oefenplaats te zijn. Een ontmoetingsplek voor Vlamingen en mensen met een andere religieuze en culturele achtergrond.

Het is hierbij van groot belang dat we mensen ondersteunen en toerusten. Dit geldt ook voor vrijwilligers en medewerkers. Kennis over culturen is helpend om anderen tegemoet te treden, te begrijpen en te accepteren.

Door samen op zoek te gaan naar verbinding, zet je de ander in het licht van Christus. We volgen het voorbeeld wat Jezus ons gegeven heeft. Hij weet als geen ander wat echte verbinding inhoudt. Zijn voorbeeld volgen vraagt kwetsbaarheid. Het vraagt inzet om in alle kwetsbaarheid en openheid daadwerkelijk de ander te ontmoeten.

Wanneer wij ons op een respectvolle manier verbinden met de ander weerspiegelen we de verbinding die Jezus met ons maakt. Jezus maakt ons, door zijn komst naar deze wereld, deelgenoot in Zijn liefde, genade en vrede.

Ik stel de vraag nog een keer. Waar is de verbinding? Die lijkt te verdwijnen. Aan u en mij de opdracht om niet te verslappen maar Jezus na te volgen, juist ook in die verbinding met de ander.

Zo begint er een oprechte en blijvende verbinding. In navolging van Jezus.